

Додаток
до рішення обласної ради
від 21 грудня 2015 року
№ 32-VII

СТРАТЕГІЯ
ЕКОНОМІЧНОГО ТА СОЦІАЛЬНОГО
РОЗВИТКУ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ
ДО 2020 РОКУ

(актуалізована)

ЗМІСТ

Вступ	2
Ключові позиції Стратегії	6
РОЗДІЛ 1 . ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	8
1.1. Загальні відомості	8
1.2. Населення та система розселення	10
1.3. Природно-ресурсний потенціал та стан довкілля	12
1.4. Потенціал економічної підсистеми	16
1.5. Стан соціальної підсистеми	30
1.6. Аналіз конкурентних переваг та обмежень розвитку області	37
РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ, ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ	44
A. Забезпечення конкурентоспроможності місцевої економіки	44
B. Розвиток людського потенціалу	50
C. Забезпечення гідних умов життя та екологічної безпеки	53
D. Підвищення якості управління регіональним розвитком	55
РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ	58
3.1. Механізми та інструменти поетапної реалізації стратегії	58
3.2. Моніторинг реалізації стратегії	61

Вступ

Сучасні світові тенденції складних взаємопов'язаних процесів глобалізації, з одного боку, та інтеграції – із іншого, зумовлюють підвищення значущості регіонів країн, які беруть участь в означених процесах. Зростає роль регіонів як економічних агентів міжнародного рівня, безпосередніх учасників міжнародного поділу праці. Відповідно, зростає значущість регіональних органів влади та органів місцевого самоврядування, роль регіональних суспільних інститутів тощо. Така ситуація висуває на порядок денний необхідність перегляду державної регіональної політики, статусу регіону в її межах, принципів взаємовідносин суб'єктів влади національного та регіонального рівня, їх повноважень і компетенції.

Конкурентоспроможність регіонів розглядається як потенційна можливість вести конкуренцію, а конкурентна перевага - як наявність певних переважних характеристик регіону в порівнянні з іншими.

Умовою зміцнення конкурентних позицій регіонів є виконання регіональними системами таких функцій:

- узгодження і захист інтересів регіону всередині країни і за кордоном;
- максимальне використання власного потенціалу і зменшення обсягів державної допомоги;
- посилення конкурентних позицій регіону завдяки залученню інвесторів й удосконаленню економічної структури, сприянню розвитку в регіоні малого і середнього бізнесу;
- створення системи регіональних пільг і гарантій для діяльності підприємницьких, комерційних структур та інвесторів;
- нарощування зовнішньоекономічного потенціалу і розширення торгово-економічних зв'язків.

Стабільний розвиток регіональної економіки в умовах ринку стає реальним за наявності надійних конкурентних позицій. Принцип економічної самостійності регіональних суб'єктів країни вносить істотні корективи в їхнє фінансово-економічне становище. Стабільність розвитку регіональної економіки безпосередньо залежить від наявності відповідного соціально-економічного, науково-технічного й кадрового потенціалу. Ці чинники визначають привабливість регіону для розміщення нових, реконструкції існуючих виробництв і тим самим для створення нових робочих місць. У свою чергу, зазначені вище чинники формують добробут населення і створюють умови для розвитку людського капіталу.

Впродовж останніх років Одещина впевнено позиціонує себе як регіон з високим індексом конкурентоспроможності. Про це свідчать результати досліджень Фонду «Ефективне управління», згідно з якими у 2013 році Одещина посіла 3-тє місце за індексом конкурентоспроможності регіонів України після м. Києва та Харківської області.

Однак, заявлені керівництвом країни масштабні реформи, реалізація яких вже розпочалася, потребують перезавантаження взаємовідносин влади, бізнесу та громадськості задля досягнення поставлених амбітних цілей.

Це, в свою чергу, потребує актуалізувати окремі положення Стратегії економічного та соціального розвитку Одеської області, що була розроблена раніше.

Нормативно-правою базою для розроблення Стратегії та її подальшої актуалізації виступали:

- **Конституція України;**
- **закони України** «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про місцеві державні адміністрації», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про стимулювання розвитку регіонів», «Про засади державної регіональної політики», «Про добровільне об'єднання територіальних громад»; «Про ратифікацію Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони»

- Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015 «Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»;

- Постанова Верховної Ради України від 11.12.2014 р. № 26-VIII «Про Програму діяльності Кабінету Міністрів України»;

постанови Кабінету Міністрів України:

- від 26 квітня 2003 року № 621 «Про розробку прогнозних та програмних документів економічного та соціального розвитку і складання проекту державного бюджету»;

- від 06.08.2014 р. № 385 «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року»;

- від 11.11.2015 р. № 932 «Про затвердження Порядку розроблення стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених регіональних стратегій та планів заходів»;

розпорядження Кабінету Міністрів України

- від 01.04.2014 р. № 333-р «Про схвалення Концепції реформування територіальної організації влади та місцевого самоврядування»

наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції від 29 липня 2002 року № 224 «Про затвердження методичних рекомендацій щодо формування регіональних стратегій розвитку»;

рішення Одеської обласної ради та розпорядження Одеської обласної державної адміністрації стратегічної спрямованості тощо.

В основу Стратегії покладені наступні **принципи**: конституційність та законність; партнерство та співробітництво; прозорість та передбачуваність; історична спадкоємність; сталий розвиток.

Стратегія позиціонується як плановий документ найвищого рівня в регіоні та є важливим інструментом налагодження партнерства між усіма органами влади, широким колом представників бізнесу та громадянського суспільства.

При обмеженості фінансових ресурсів регіону виникає необхідність чітко окреслити пріоритети розподілу ресурсів та сконцентрувати їх на тих

напрямах, що можуть забезпечити результат у найближчі терміни та матимуть комплексний вплив на розвиток суміжних галузей або територій.

При цьому в центрі уваги залишається людина, яка повинна реально відчувати позитивні зміни, що відбуваються і стосуються не тільки розвинених територій, а й найвіддаленіших від обласного центру периферійних населених пунктів.

Нинішній варіант цього документа є актуалізованою (до вимог урядових документів) Стратегією економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 року, затвердженою рішенням Одеської обласної ради від 28 жовтня 2011 року № 272-VI.

Логіка напрямів актуалізації Стратегії полягає в тому, що територія регіону являє собою складну відкриту систему, яка складається з чотирьох основних підсистем: економічної, соціальної, підсистеми довкілля та підсистеми просторового розвитку. В процесі життєдіяльності люди здійснюють вплив на кожну з зазначених підсистем, не замислюючись про наслідки для майбутніх поколінь. Саме тому розуміння потреби у гармонійному розвитку особистості з ощадливим використанням наявних ресурсів є основою сталого розвитку. І тільки плідна взаємодія влади, бізнесових структур і громадськості здатна забезпечити комплексний розвиток усіх складових територіальної системи, узгоджуючи регіональні інтереси з державними та беручи на себе відповідальність за прийняті рішення. (рис.1).

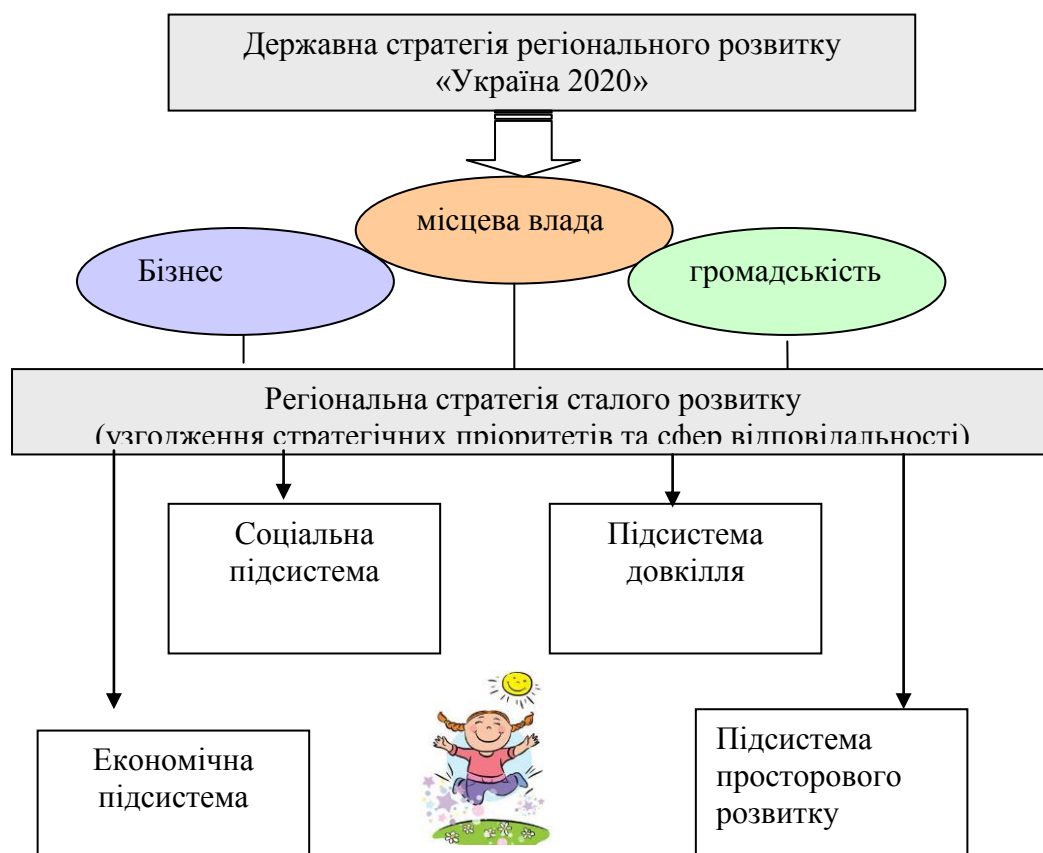

Рис. 1. Концептуальна схема стратегічного розвитку області

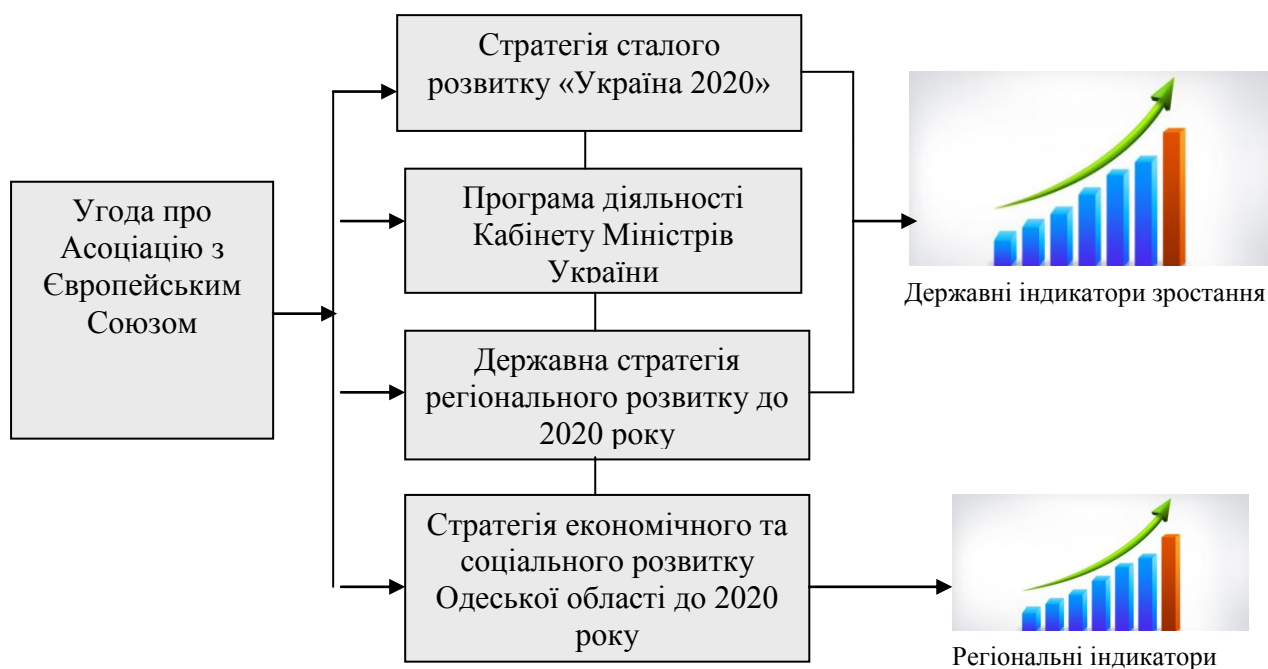
Враховуючи основні пріоритети розвитку країни, визначені в ключових нормативних документах, Стратегія засвідчує узгодженість цілей та пріоритетів державної регіональної політики з пріоритетами розвитку Одеської області, виокремлюючи особливості умов господарювання, що склалися історично. Кожен з пріоритетів державної та регіональної політики визначений з прив'язкою до підсистем регіону, що дозволяє розуміти забезпеченість власними ресурсами та потреби у залученні додаткових ресурсів.

Пріоритети та стратегічні цілі регіональної Стратегії сформовані на підставі ґрунтовного аналізу тенденцій розвитку області впродовж 2010-2014 років. Застосування СВОТ - аналізу дозволило оцінити конкурентні переваги та можливі загрози майбутнього. В документі виписані етапи та механізми реалізації Стратегії, наведені показники для моніторингу стану її виконання.

Документ враховує пропозиції органів влади обласного та районного рівнів, міст обласного значення, плани розвитку провідних підприємств регіону, узагальнені результати Стратегічних сесій Одеського регіону тощо.

КЛЮЧОВІ ПОЗИЦІЇ СТРАТЕГІЇ

Узгодження з державними стратегічними документами

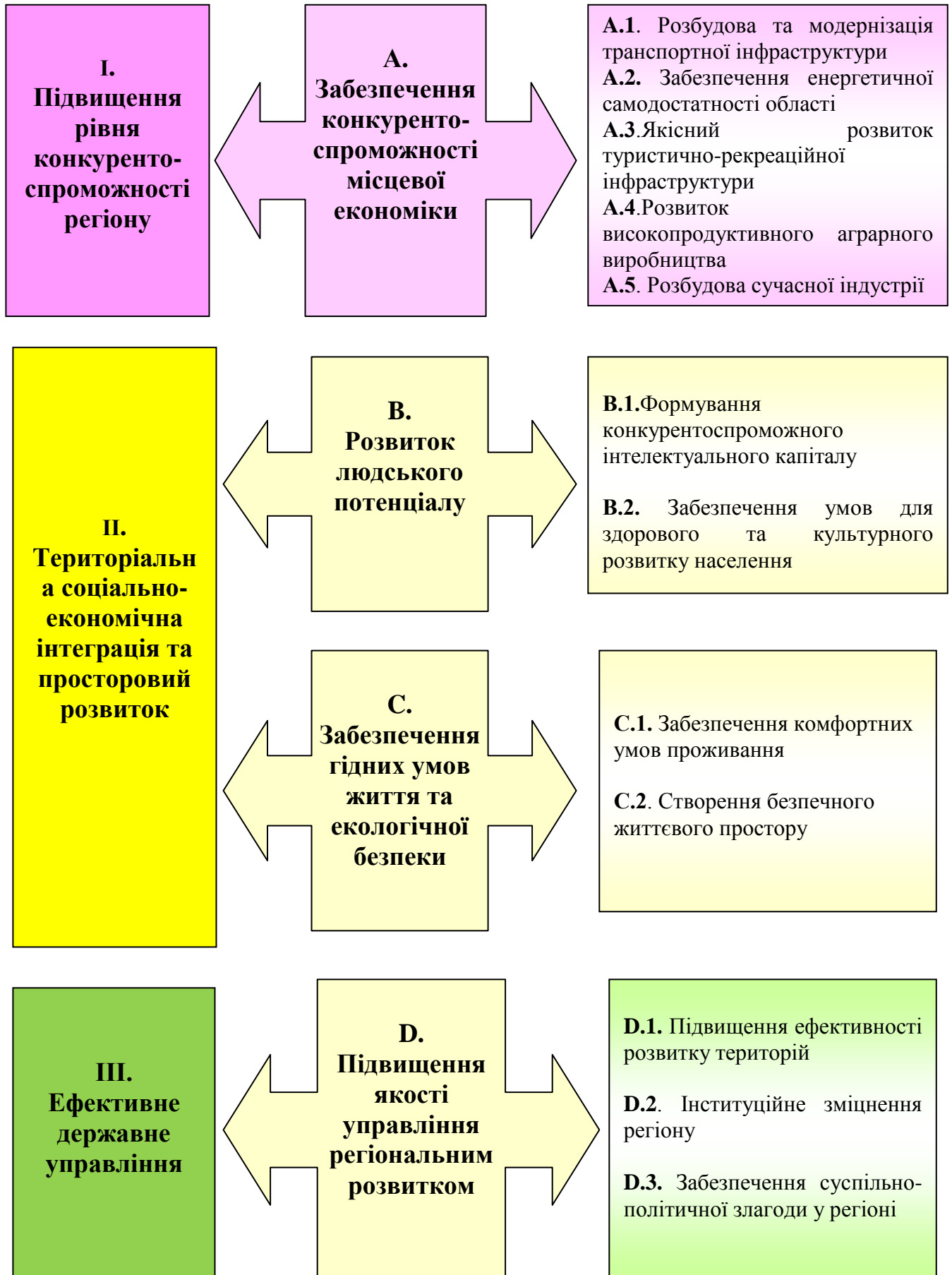
Бачення майбутнього

ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ 2020 – це міжнародний логістичний та туристично-рекреаційний центр півдня України з конкурентоспроможною економікою, де налагоджений діалог між владою та суспільством для гармонійного розвитку особистості і створення безпечних та якісних умов життя на принципах сталого розвитку.

МІСІЯ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ – забезпечення інтеграційних зв'язків в сфері міжнародного та міжрегіонального співробітництва у напрямку покращання ділового та інвестиційного клімату шляхом застосування сучасних комунікаційних технологій

**Узгодженість
державних та регіональних пріоритетів і стратегічних цілей**

РОЗДІЛ 1 . ДІАГНОСТИКА СУЧАСНОГО СТАНУ ТА ТЕНДЕНЦІЙ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

1.1. Загальні відомості

Рис.2. Одеська область на карті України

Площа території	33,3 тис.км ²
Частка області в території України	5,5 %
Довжина державного кордону	1362 км
Постійне населення *	2385,4 тис. осіб
Питома вага населення області у населенні України*	5,6%
Міське населення*	1584,8 тис. осіб
Сільське населення*	800,5 тис. осіб
Частка міського населення*	66,4 %
Щільність населення*	72 особи на км ²
Кількість населених пунктів	1176 од

* станом на 01.01.2015 р

Одеська область – найбільша за площею область України (її територія становить 33,3 тис. кв. км – 5,5% території України) розташована на крайньому південному заході України, вздовж державних кордонів з Республікою Молдова та Румунією. На півночі межує з Вінницькою областю, на північному сході – з Кіровоградською, на сході – з Миколаївською областю, на півдні та південному сході омивається водами Чорного моря. Область розташована на перехресті міжнародних транспортних магістралей із півночі на південь та із заходу на схід, що визначає певним чином спеціалізацію регіону та пріоритети його розвитку.

Адміністративно-територіальний устрій і структура управління

До складу Одеської області станом на 01.01.2015 р. входять 26 адміністративних районів, 19 міст, у тому числі 7 – обласного значення, 33 селища міського типу, 1124 сільських населених пункти. Обласний центр – місто Одеса. Система управління представлена органами місцевого самоврядування (обласна рада – 1; районні ради – 26; міські ради – 19; селищні ради – 33; сільські ради – 407) та органами виконавчої влади (обласною державною адміністрацією, 26 районними державними адміністраціями).

Впродовж 2015 року в процесі реформи територіальної організації влади та місцевого самоврядування в області створено **8 об'єднаних територіальних громад**.

Таблиця 1

Перелік об'єднаних територіальних громад області

Громада (район)	Кількість		Чисельність населення, тис. осіб на 01.01.2014 р.
	рад	населених пунктів,од	
Балтська міська (Балтський)	17	28	33,1
Біляївська міська (Біляївський)	2	3	13,6
Великомихайлівська селищна (Великомихайлівський)	9	25	12,8
Красносільська сільська (Комінтернівський)	2	7	10,9
Маразліївська сільська (Білгород-Дністровський)	3	8	6,0
Розквітівська сільська (Березівський)	3	14	4,3
Червоноармійська сільська (Березівський)	2	6	2,3
Тузлівська сільська (Татарбунарський)	2	7	2,6

1.2. Населення та система розселення

Постійне населення Одеської області станом на 01.01.2015 р. становить 2385,4 тис. осіб, частка міського населення становить 66,4%. Середня щільність населення становить 71,9 осіб на км². Область належить до регіонів з високим рівнем урбанізації. Серед регіонів України у 2014 році область посідала 5 місце (без врахування м. Київ) за чисельністю населення після Донецької, Дніпропетровської, Харківської та Львівської областей.

Рис. 3. Типологізація регіонів України

В області можна виокремити 3 системи розселення міського населення. Найбільша з них Одеська агломерація, до складу якої входять місто Одеса, портово-промисловий центр місто Іллічівськ, смт Овідіополь і Комінтернівське, а також м. Білгород-Дністровський. Друга система – придунайська група міст (Ізмаїл, Рені, Кілія), що має транспортно-економічну спеціалізацію. І третя система, розташована на півночі області, до складу якої входять міста Котовськ, Балта, Кодима і Ананьїв, має агропромислово-транспортну спеціалізацію.

Понад 1 млн. мешканців проживає в обласному центрі м. Одесі, а серед міст обласного значення найбільша кількість проживає на території Іллічівської міської ради (72,5 тис. осіб) та у м. Ізмаїл (72,5 тис. осіб). Серед районів області найбільшими за чисельністю є наближені до обласного центру райони: Біляївський (93,7 тис. осіб), Овідіопольський (77,3 тис. осіб), Комінтернівський (70,8 тис. осіб) та південні - Болградський (69,4 тис. осіб),

Білгород-Дністровський (69,4 тис. осіб). Найменшим за чисельністю населення є Миколаївський район (16,2 тис. осіб). На території Одеської області проживає 133 національностей та народностей.

Рис.4. Національний склад Одеської області за даними Всеукраїнського перепису

Найбільш строкатим в етнічному плані є Придунайський регіон, де представники гагаузької, молдовської, болгарської меншин розселені компактно і становлять переважну більшість громадян України цих національностей. В північних і центральних районах населення більш однорідне за національним складом та складається здебільшого з українців.

Статевіковий склад населення - одна з найважливіших демографічних, економічних та соціальних характеристик. У статевіковій структурі населення області переважають жінки. Станом на 1 січня 2015 року чисельність жінок становила 1264,7 тис. осіб (53,0% від постійного населення області), чисельність чоловіків - 1120,6 тис. осіб (47,0%). На кожну тисячу жінок області на початок 2015 р. у середньому припадало 886 чоловіків. В Україні цей показник становив 859,9.

Впродовж останніх п'яти років в області не вдалося подолати негативну тенденцію природного скорочення населення, у тому числі як у сільській, так міській місцевості. Кількість померлих відносно кількості народжених, хоч і мала тенденцію до зменшення, але все одно перевищувала кількість народжених. У 2014 р. народжуваність склала 12,3 народжених на 1000 населення проти 8,0% у 2000 році. Цей факт дає підставу сподіватися на деяке покращення ситуації у процесі відтворення населення.

Найкращу характеристику розподілу населення за статтю та віком дає статевовікова піраміда.

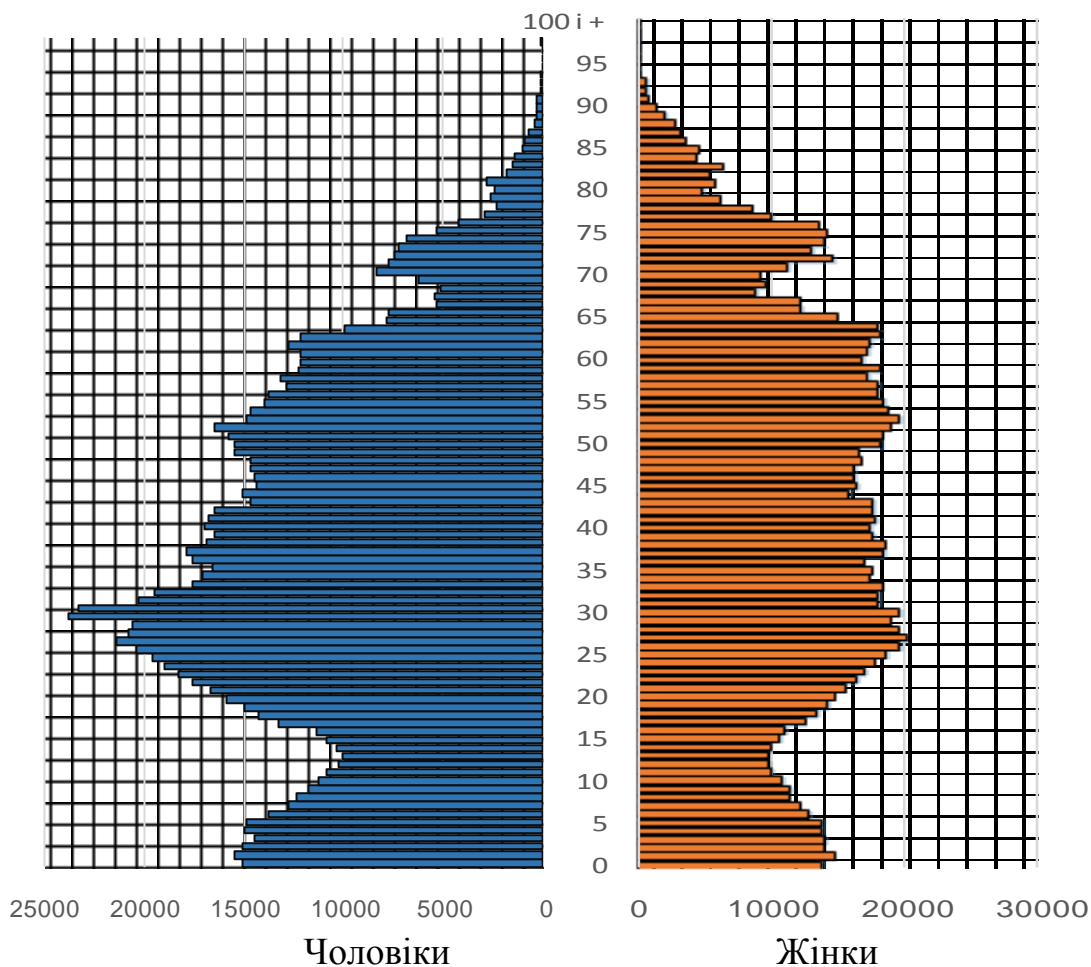

Рис. 5. Статевовікова піраміда населення області

В області на 1 січня 2015 р. особи у віці 60 років і старші склали 20,5%, у той час як по Україні – 21,6%. Рівень демографічного старіння міського населення (21,2% осіб віком 60 років і старші) вищий за сільське населення (19,1%).

Серед районів найбільше природне скорочення у 2014 році спостерігалось у Савранському, Котовському, Кодимському, Ананьївському районах. Природний приріст було зафіксовано лише у двох містах обласного значення (Теплодар і Южне) та 10 районах області. Впродовж 3-5 років природний приріст спостерігався лише у 4 районах (Овідіопольський, Ізмаїльський, Тарутинський, Фрунзівський) та 2 містах обласного значення (Теплодар і Южне).

1.3. Природно-ресурсний потенціал та стан довкілля

Клімат Одещини помірно-континентальний з жарким сухим літом, м'якою малосніжною нестійкою зимою. Абсолютні максимуми температур

сягають +35° і більше, мінімуми – до -25° і нижче. Серед несприятливих кліматичних явищ для Одещини характерні суховії (гарячі вітри) та пилові бурі, грози, град, посухи, на морському узбережжі – тумани.

Територія області розміщена переважно у степовій, частково – лісостеповій природних зонах. Це визначає її високий агровиробничий потенціал та багаті рекреаційні ресурси. Таке положення, разом з тим, зумовлює і негативні риси природи краю, зокрема його маловодність та малу лісистість. В цілому рівнинний рельєф території сприяє інтенсивному господарському освоєнню краю. Географічне розташування області в степовій і лісостеповій ландшафтних зонах зумовило суцільне поширення чорноземних різновидів ґрунтів. В цілому чорноземні ґрунти області мають високу родючість і становлять головне природне багатство краю.

Територією Одещини протікають 1143 річки (з них 3 великих – Дунай, Дністер, Південний Буг), всі вони належать до басейну Чорного моря. Живлення річок переважно дощове та снігове з весняною повинню. Інший характер живлення має Дністер, який бере свій початок у Карпатах. В області багато малих річок, які влітку пересихають. У зв'язку з маловодністю малих річок дуже гостро стоїть проблема їх екологічного захисту та очищення.

В заплавах Дунаю та Дністра розташовані великі прісноводні озера: Кагул, Ялпуг, Катлабуг, Китай, Кучурган, Саф'ян. Всього нараховується 30 озер, 68 водосховищ та 997 ставків. В межах області розміщені 15 лиманів, що займають пониззя великих річкових долин. Найбільшими серед них є Дністровський, Тилігульський, Аджалицький (Григорівський), Великий Аджалицький, Дофінівський, Куяльницький, Хаджибейський, Сухий, Будацький, Бурнас, Алібей, Шагани, Сасик.

В межах області близько 40 тис. кв. км морського шельфу з глибинами від 0 до 180 м. Підземні води поширені на всій території області і залягають переважно на глибинах від 3 до 10 м від поверхні землі. Загальні запаси ґрунтових вод на Одещині обмежені і потребують суворого контролю щодо їх забору та використання.

Підземні води на території області використовуються повсюдно в сфері комунального обслуговування населення, сільськогосподарського і промислового виробництва, в індивідуальних господарствах та як джерело водопостачання займають основне місце у всіх адміністративних районах області. Експлуатуються підземні води як груповими водозаборами, так і поодинокими свердловинами та шахтними колодязями. На території Одеської області розташовано 5689 артезіанських свердловин та 195 шахтних колодязів. Однак, забезпеченість підземними водами якісною питною водою у цілому по області становить близько 30%. Питне водопостачання області майже на 80% забезпечується за рахунок поверхневих джерел, тому якість води у поверхневих водних об'єктах є вирішальним чинником санітарного та епідеміологічного благополуччя населення.

Станом на 01.01.2015, за інформацією районних державних адміністрацій, на території Одеської області загальна протяжність водопровідних мереж

складає 9130,01 км, у тому числі в аварійному та зношеному стані 3583,58 км; загальна протяжність каналізаційних мереж – 1434,56 км, у тому числі в аварійному та зношеному стані - 522,78 км каналізаційних мереж.

В період з 2010 по 2014 роки суттєво (майже вдвічі) зменшилися обсяги забору води. У 2014 році забір води з природних водних об'єктів становив 977,3 млн.м³, що на 1212 млн.м³ менше, ніж у 2010 році. Обсяги використання свіжої води також поступово зменшуються, хоча найбільша питома вага споживання орієнтована на побутово-питні потреби. Водопостачання від загального обсягу використаної прісної води розподіляється наступним чином: госпобутові потреби - 39,5%; виробничі потреби - 14,8%, сільське господарство - 2,0%; зрошення - 31,6%; ставково-рибне господарство - 11,5%, інші галузі - 0,6 %.

Таблиця 2

Водопостачання та водовідведення, млн.м³

	2010	2012	2013	2014
Використано свіжої води	324,5	300,2	299,4	277,7
у тому числі				
для виробництва	69,9	50,3	52,8	46,6
для побутово-питних потреб	119,0	116,4	112,8	107,1
Відведено (скинуто) зворотних вод	302,7	251,6	235,6	214,3
Обсяг оборотної та послідовно (повторно) використаної води	162,8	151,8	130,4	107,3
Потужність очисних споруд	278,9	279,6	287,9	280,5

Серед районів області найбільшими споживачами свіжої води є Кілійський, Ізмаїльський та Біляївський райони.

Одещина відносно бідна природними ресурсами, її частка у природно-ресурсному потенціалі України становить лише 3,7%. Разом з тим область має значні земельні ресурси, виділяється своїм рекреаційним потенціалом (клімат, море, лікувальні грязі, мінеральні джерела, ропа лиманів і моря), біологічними ресурсами моря, лиманів, великих річок, високоцінними біосферними ресурсами, представленими унікальними і своєрідними природними комплексами (плавні, коси, пересипи), екосистемами та біоценозами.

Головним природним багатством Одещини є земельні ресурси, частка яких перевищує у природно-ресурсному потенціалі області 80%.

Територія земельного фонду області станом на 01.01.2015 р. становила 3331,4 тис. га, у т. ч.: сільськогосподарські угіддя - 2659,1 тис. га (79,8%), із них рілля – 20,74,9 тис. га; забудовані землі – 131, 0 тис. га (3,9%); ліси та інші лісовкриті площі - 223,5 тис. га(6,7%); землі водного фонду - 211,0 тис. га (6,3%). Площа деградованих земель по Одеській області становить 33,0 тис. га.

Лісистість області становить 6,1% (науково обґрунтована - 9%), а загальний запас деревини - 16,3 млн.м³. Частка рекреаційних та водних ресурсів у загальній оцінці природних ресурсів області становить відповідно 13,5% та 11,1%.

Натомість мінерально-сировинна база області обмежена як за видами та

кількістю ресурсів, так і за їх запасами. В області практично відсутні родовища корисних копалин, які визначають сировинний напрямок розвитку економіки, в першу чергу, паливно-енергетичної та металургійної промисловості.

Головне місце серед мінеральних ресурсів займають запаси сировини для промисловості будівельних матеріалів (пісок, вапняк, глина, граніт) та підземні мінеральні води. Найбільш відома лікувальна хлоридно-натрієва мінеральна вода "Куяльник", видобуток якої ведеться в межах Одеського промвузла. Столові слабомінералізовані води видобуваються в містах Ізмаїл, Балта, Білгород-Дністровський, смт Красні Окни та інших. Розвідані попередньо чи оцінені прогнозно понад 190 родовищ твердих корисних копалин (піски, суглинки, гравій, граніти, вапняк, нафта, природний газ, залізна руда, фосфорити, кольорові метали, золото, кам'яне та буре вугілля, лікувальні грязі та ін.).

Сталий соціально-економічний розвиток означає таке функціонування господарського комплексу, коли одночасно задовольняються зростаючі матеріальні і духовні потреби населення, забезпечується раціональне та екологічно безпечне господарювання і високоефективне збалансоване використання природних ресурсів, створюються сприятливі умови для здоров'я людини, збереження і відтворення навколишнього природного середовища та природно-ресурсного потенціалу суспільного виробництва.

Впродовж 2010 - 2014 років кількість викидів в атмосферне повітря від стаціонарних та пересувних джерел мала тенденцію до зменшення. Так, загальний обсяг викидів у повітряний басейн області зменшився зі 181,2 тис. т у 2010 році до 152,3 тис. т у 2014 році. При цьому найбільша питома вага викидів в атмосферне повітря припадала на пересувні джерела (85%), решта (15%) – на стаціонарні. Щільність викидів у розрахунку на 1 кв. км зменшилася з 5,4 т у 2010 році до 5,0 т у 2014 р. За видами економічної діяльності найбільша питома вага викидів в атмосферне повітря у 2014 році припадала на промисловість (80%); виробництво та розподілення електроенергії, газу та води (4,2%), транспорту (2,3%).

Складною залишається ситуація з накопиченням та переробкою відходів.

Таблиця 3

Утворення та поводження з відходами, т

	2010	2012	2013	2014
Утворено відходів	513976	1337190	720500	809558
Отримано зі сторони	1847545	1170699	801267	859474
у тому числі з інших країн	1528	96	2598	2424
Утилізовано, оброблено (перероблено)	376761	46923	26616	11879
Спалено	43031	39977	14189	19054
Передано на сторону	1103188	839020	459751	582134
Видалено у спеціально відведені місця	702323	849333	585165	520718
Видалено у місця неорганізованого зберігання	804	17	66	–
Наявність відходів на кінець року, тис. т	907,0	1353,4	1891,8	9762,3

Завдяки інвентаризації відходів, що здійснюють суб'єкти господарювання, поліпшився їх облік, підхід при врахуванні кількісного та якісного складу відходів став більш диференційованим. Відсутність роздільного збирання відходів робить у багатьох випадках тверді побутові відходи рівнозначними з промисловими за характером та наслідками впливу на довкілля та здоров'я населення. Морфологічний склад побутових відходів з кожним роком ускладнюється, включаючи в себе все більшу кількість екологічно небезпечних компонентів та речовин. Проблема екологічної безпеки твердих побутових відходів торкається всіх стадій поводження з ними, починаючи зі збирання і транспортування та закінчуючи підготовкою до використання утильних компонентів, знищенням або похованням фракцій, які не використовуються. Більша частина звалищ полігонів ТПВ вичерпала свій потенціал.

1.4. Потенціал економічної підсистеми

На території області представлено різні види економічної діяльності, проте впродовж 1997 – 2013 років область тримає позиції за типом економіки з орієнтуванням на сферу послуг. Динаміку і обсяги структурних зрушень в економіці регіону характеризує валовий регіональний продукт (ВРП), який є узагальнюючим показником економічного і соціального розвитку регіону.

Частка Одеської області у формуванні валового регіонального продукту у 2013 році становила 4,6 %, що відповідає 6 місцю серед регіонів України.

Таблиця 4

Валовий регіональний продукт області

	2010	2011	2012	2013
У фактичних цінах				
усього, млн. грн.	53878	61499	64743	69760
у розрахунку на одну особу, грн.	22544	25748	27070	29118
частка регіону у відсотках до підсумку по країні	5,0	4,7	4,4	4,6
У цінах попереднього року, відсотків				
усього	102,4	102,1	96,8	105,7
у розрахунку на одну особу	102,5	102,1	96,6	105,5

Серед видів економічної діяльності, представлених в регіоні, впродовж 2010 – 2014 років стабільну рентабельність виробництва демонструвало лише сільське, лісове та рибне господарство. 2014 рік для більшості видів економічної діяльності виявився невдалим, навіть такі види економічної діяльності як торгівля, транспорт, фінансова та страхова діяльність показали зниження цього показника.

Загальна кількість суб'єктів, що здійснюють господарську діяльність в області (за ЄДРПОУ) у 2014 році становила 81677 одиниці, за цим показником область серед регіонів посідала 5 місце.

Питома вага підприємств, що одержали прибуток, мала тенденцію до поступового зростання і якщо у 2010 році цей показник становив 56,9%, то у 2014 році – 69,2%. Водночас збитки збиткових підприємств значно перевищили прибуток прибуткових підприємств, в результаті чого загальний фінансовий результат (сальдо) діяльності підприємств регіону суттєво погіршився і становив - 30325,2 млн. грн. Найбільша частка прибуткових підприємств впродовж періоду, що аналізується, припадала на сільське, лісове та рибне господарство (в середньому 83%). Понад 60% підприємств, що отримували прибутки, належали до промисловості; оптової та роздрібної торгівлі; фінансової та страхової діяльності; освіти тощо.

Розподіл підприємств за розмірами свідчить, що найбільшу питому вагу, яка має тенденцію до збільшення, посідають малі підприємства (в середньому 96%). Доля середніх підприємств зменшилася з 4,5 % у 2010 році до 3,6% у 2014 році. Найменшою і відносно стабільною групою в економіці області залишаються великі підприємства (0,1%). За кількістю зайнятих працівників впродовж 2010 – 2014 років лідирують середні підприємства (в середньому 40% зайнятих працівників), на другому місці малі підприємства (33%) і на третьому – великі (25%).

За обсягами реалізації вироблених товарів та послуг також лідирують середні підприємства, доля реалізованої продукції яких становить майже 48%. Майже порівну розподілені обсяги реалізованих товарів і послуг між великими (29%) та малими підприємствами (23%).

Промисловість

Промисловість є однією з провідних галузей економіки області, що нараховує **680 підприємств** (працює майже 58,0 тис. осіб), які забезпечують зростання валового регіонального продукту, формують до **20 відсотків** надходжень до державного бюджету, до **15 відсотків** загального фонду місцевого бюджету. Промисловість в межах області розподілена дуже нерівномірно. Більше половини промислового виробництва сконцентровано в м. Одесі. Серед інших промислових міст – Іллічівськ, Южне, Ізмаїл, Білгород-Дністровський Рені, Кілія, Балта.

Впродовж 2010 - 2014 років у промисловості регіону не відбулося суттєвих структурних зрушень. За обсягами реалізованої продукції переробна промисловість зменшила питому вагу з 84% у 2010 р. до 75 % у 2014 р. В той же час поступово зросла частка галузей сфери постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря з 18,4 % у 2010 р. до 25% на початок 2015 року. Основними видами економічної діяльності, що формують структуру промислового виробництва області, є виробництво харчових продуктів; виробництво хімічних речовин і хімічної продукції та машинобудування.

Провідними видами економічної діяльності у 2014 році у переробній промисловості за питомою вагою залишилися: виробництво харчових продуктів, напоїв і тютюнових виробів (31,6%); виробництво хімічних речовин і хімічної продукції (17,4%); машинобудування (9,2%).

В харчовій промисловості базові підприємства зосереджені в олійножировій, м'ясомолочній, консервній та виноробній галузях.

Значний обсяг випуску продукції забезпечується підприємствами олійно-жирової (ТОВ «Дельта Вілмар СНД», ТОВ «Українська Чорноморська індустрія» з переробки олійних культур, ПрАТ «АДМ Іллічівськ», ТОВ «Біойл Універсал Україна»), консервної (ТОВ «Аквафрост», ПрАТ «ВО «Одеський консервний завод», СП ТОВ «Вітмарк-Україна», ПАТ «Одеський консервний завод дитячого харчування»), виноробної галузей (ПрАТ «Одеський коньячний завод», ПрАТ «Одеський завод шампанських вин», ПрАТ «Одесавинпром», ТОВ «ПТК «Шабо», Овідіопольське ТОВ НВП «Нива»).

Машинобудівний комплекс представлений підприємствами з виробництва кабельно-провідникової продукції ПАТ «Одескабель», телекомунікаційної апаратури для телебачення та зв'язку - ТОВ «Телекомунікаційні технології», побутової техніки - ТОВ «Укратлантік», ТОВ «Гідропром», холодильних вітрин - ТОВ «Айсберг» ЛТД», сільгосптехніки - «ПП ВКФ «Велес-Агро».

На підприємствах судноремонту: ТОВ «Іллічівський судноремонтний завод», ПАТ «Дунайсудноремонт», ТОВ СП «Дунайсудносервіс» виконуються замовлення вітчизняних та іноземних судновласників.

У виробництві готових металевих виробів базовими підприємствами є ПАТ ВО «Стальканат-Силур», ТОВ «Таламус», ТОВ «Сан Тех Рай».

Хімічна та фармацевтична промисловість представлена ПАТ «Одеський припортовий завод», ТДВ «Інтерхім», ТОВ «Сан-Клін ІНТ», ТОВ «Айсблік», ПрАТ «АВС Кемікал Індастрі», ТОВ «Консенсус», ТОВ «Поиск-Ніка». Основні види продукції галузі: аміак синтетичний, мінеральні азотні добрива, промислові гази, сірчаноокисла мідь, миючі засоби, лікарські препарати, хімічні реактиви.

Сільськогосподарське виробництво

Сільське господарство – один із найважливіших секторів економіки регіону. Сільськогосподарські підприємства і господарства населення займаються рослинництвом, тваринництвом і власною переробкою сільськогосподарської продукції. Доля сільгосппродукції, виробленої регіоном, загальноукраїнському обсязі становить: рослинництва – 79,4%, тваринництва – 20,6%.

У 2014 році в області діяло 6144 сільськогосподарських підприємства, з них: 5153 фермерських господарства, 502 господарських товариства, 311 приватних підприємств, 112 кооперативів. Найбільше фермерських господарств

zareєстровано на території Татарбунарського (684 од), Болградського (537 од) та Ізмаїльського (513 од) районів

Провідними галузями *рослинництва* в Одеській області є зернове господарство, вирощування технічних культур (соняшнику та ріпаку), овочівництво, виноградарство та садівництво. Одеська область – традиційно регіон виноградарства й виноробства. У регіоні вирощується 55 % українського винограду. Серед галузей *тваринництва* найбільш розвинені скотарство, свинарство, птахівництво, вівчарство. Обсяги продукції сільського господарства за усіма категоріями господарств впродовж 2010 – 2014 років в цілому мали тенденцію до зростання. Впродовж останніх років область за обсягами виробництва валової продукції сільського господарства утримує свої позиції в десятці провідних регіонів України.

Таблиця 5

Виробництво продукції сільського господарства

у постійних цінах 2010 року, млн. грн.

	2010	2012	2013	2014
Продукція сільського господарства	9381,1	8046,9	11355,9	11060,9
<i>Продукція рослинництва</i>	<i>7015,7</i>	<i>5883,1</i>	<i>9127,8</i>	<i>8985,0</i>
Зернові культури	3007,8	1950,4	3789,7	3783,2
Технічні культури	1710,0	1493,5	2792,5	2668,9
Картопля, овочі та баштанні	1562,9	1580,1	1485,8	1579,3
Плодоягідні та виноград	688,0	794,1	902,6	883,0
<i>Продукція тваринництва</i>	<i>2365,4</i>	<i>2163,8</i>	<i>2228,1</i>	<i>2075,9</i>
Худоба та птиця	939,4	857,4	897,0	758,7
Молоко	1051,7	1042,6	1052,8	1059,0
Яйця	272,0	164,6	165,3	166,5
Вовна	6,2	6,2	6,1	5,9

Впродовж 2013-2014 років серед районів області лідерські позиції за обсягами виробництва продукції сільського господарства впевнено утримували південні райони області: Тарутинський, Білгород-Дністровський, Арцизький, Саратський, Болградський та Татарбунарський. В цих районах виробляються найбільші обсяги зернових культур. Найбільші темпи зростання виробництва сільгосппродукції у порівнянні з 2013 роком продемонстрували Ізмаїльський, Тарутинський, Татарбунарський (114 %) райони. Безсумнівними лідерами у виробництві овочів, плодів та ягід в регіоні є Біляївський район; винограду – Білгород-Дністровський, Болградський, Тарутинський райони.

Доля сільськогосподарських підприємств у виробництві продукції впродовж останніх п'яти років коливалася від 48% до 54%, решта припадала на господарства населення. При цьому населення суттєво випереджає сільськогосподарські підприємства за часткою виробництва продукції тваринництва, яка впродовж періоду, що аналізується, залишалася на рівні 85%.

За площею сільськогосподарських угідь, яка перебуває у користуванні сільськогосподарських підприємств та населення, область досі посідає перше

місце серед інших регіонів. Посівна площа сільськогосподарських культур збільшилась з 1772,8 тис. га у 2010 році до 1850,0 тис. га у 2014 році. При цьому доля посівних площ, зайнятих під зернові та зернобобові культури, коливається на рівні 65%, під соняшником – 20%.

В сфері тваринництва впродовж 2010 – 2013 років спостерігалось збільшення поголів'я худоби та птиці, проте у 2014 році відбулося його зменшення по всіх категоріях господарств. Найбільша кількість великої рогатої худоби у 2014 році спостерігалася у Ширяївському (14,3 тис. голів), Березівському (12,8 тис. голів) та Саратському (12,8 тис. голів) районах. За обсягами реалізованої на забій худоби та птиці впродовж останніх років провідні позиції посідали Комінтернівський, Арцизький та Березівський райони; молока – Березівський, Любашівський, Ширяївський; яєць – Кілійський, Білгород-Дністровський, Ізмаїльський райони.

Транспорт

Одеський регіон відзначається надзвичайно сприятливим транспортно-географічним положенням, що зумовило провідну роль транспорту у його розвитку. На даний час транспортний комплекс є однією з пріоритетних сфер господарства Одещини, з розвитком якої пов'язують економічне зростання як регіону, так і всієї країни. Частина стратегічно важливих транспортних напрямків проходять через територію Одеської області, це:

- Південна Європа, Близький Схід, Африка - країни СНД;
- Скандинавія, Балтика - Близький Схід, Закавказзя, Центральна Азія;
- Північна Європа - Середня Азія, Китай, Далекий Схід.

Рис. 6. Міжнародні транспортні коридори на території області

По території регіону проходять п'ять міжнародних транспортних коридорів: сьомий та дев'ятий критські, транспортний коридор TRASECA (Європа-Кавказ-Азія), коридори “Балтійське море - Чорне море” та “Чорноморське транспортне кільце” – транспортний коридор навколо Чорного моря Організації Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС).

Потужний міжгалузевий транспортний комплекс Одещини представлений усіма видами транспорту – залізничним, автомобільним, водним (морським і річковим), трубопровідним, авіаційним, електричним (зв'язок).

Таблиця 6

Перевезення вантажів та пасажирів за видами транспорту

Вид транспорту	2010	2011	2012	2013	2014
Перевезення вантажів, млн. т					
Залізничний	27,5	31,1	29,7	30,0	27,6
Водний	3,8	3,1	2,4	2,4	2,4
Автомобільний	4,4	4,9	5,4	5,3	5,5
Перевезення пасажирів, тис. пас.					
Залізничний	33704,0	34293,0	33563,0	33354,0	33163,9
Водний	31,6	31,0	21,0	22,0	36,0
Автомобільний (автобуси)	194101,0	199001,0	185230,0	170975,0	160994,5
Авіаційний	19,7	9,0	12,0	3,0	1,6

Залізничний транспорт. Залізничний транспортний комплекс включає Одеську залізницю та Одеське підприємство залізничного транспорту. Довжина Одеської залізниці становить 18% від довжини залізниць України.

Експлуатаційна довжина залізниці становить 4001,8 км (у т.ч. Одеська область - 1067,5 км), розгорнена довжина головних колій - 5279,6 км. Близько 43% експлуатаційної довжини Одеської магістралі - електрифіковані лінії, 73% експлуатаційної довжини залізниці (2934,1 км) - обладнані автоблокуванням, 91% станцій обладнані електричною централізацією, на всьому полігоні залізниці діє поїзний радіозв'язок. Залізниця обслуговує більше 4,6 тис. клієнтів, зокрема: хімічні, верстатобудівні, судноремонтні та енергетичні підприємства, порти, переправи, підприємства легкої, швацької, харчової промисловості, підприємства з виробництва будматеріалів та ін. Залізничний транспорт виконує майже третину загальних перевезень (відправлень) вантажів у регіоні, а його частка у загальному вантажообігу домінуюча (86%). Серед вантажів, що перевозять залізницею, переважають зерно, нафта і нафтопродукти, хімічні вантажі, мінеральні добрива, вугілля, цемент.

Автомобільний транспорт обслуговує значну частину перевезень вантажів та пасажирів. Переважають міські й приміські перевезення, частка яких перевищує 90% загальних обсягів роботи автотранспорту.

Мережа автомобільних шляхів загального користування в області становить 8293,9 км, у тому числі державного значення – 776,5 км. Тверде покриття мають 8069,7 км (97,3%) доріг. Забезпеченість автомобільними дорогами на 1000 кв. м становить 248,8 км при середньому рівні по Україні – 281 км. Протяжність доріг на 1000 чоловік населення в області становить 3,47 км, при середньому показнику по Україні – 3,36 км.

Регулярним автобусним сполученням з районним центром охоплено 964 населених пункти, що становить 89% від загальної їх кількості. Щоденно на внутрішньообласні маршрути для перевезення пасажирів області виходять понад 2000 автобусів, якими користується понад 300 тисяч мешканців Одеської області

Водний транспорт. Морегосподарський комплекс області представлений морськими торговельними портами: Одеським, Іллічівським, Ізмаїльським, Южним, Білгород-Дністровським, Ренійським, Усть-Дунайським; а також приватним Іллічівським морським рибним портом, причалами «ТІС» та «Боріваж». Морський та річковий транспорт представляють судноплавні компанії: ВАТ «Українське Дунайське пароплавство», ЗАТ «Судноплавна компанія «Укрферрі». Порти мають відповідну інфраструктуру для здійснення вантажних операцій із переробки сухих та наливних вантажів, перевезення пасажирів та виконання допоміжних функцій: бункеровка, відстій транспортних, спеціалізованих і службово-допоміжних суден.

Таблиця 7

Перероблення вантажів портами області (тис. т)

Назва порту	2010	2011	2012	2013.	2014
Одеський	24 700,8	25 606,2	24542,43	23170,6	24579,15
Іллічівський	15053,5	13530,2	17113,30	16458,53	17613,18
Южний	18220,6	22639,1	40310,9	43441,4	47431,7
Білгород-Дністровський	1049,5	994,8	927,77	667,34	614,72
Ізмаїльський	6633,1	4951,2	2937,0	2762,63	3092,98
Ренійський	1587,4	1599,8	1061,00	2789,06	1464,76
Усть-Дунайський	28,1	27,5	35,3	39,1	61,55

Потужність портів Одеської області у 2010 році становила 68% від загальної потужності портів держави. Найбільші порти Одеської області – Одеський, Іллічівський, Южний.

Одеський морський торговельний порт за останні п'ять років не втратив обсягів переробки вантажів. Зокрема, обсяг експортних вантажів за останні п'ять років збільшився на 62,28%, обсяг імпортованих вантажів знизився на 27,8%. Збільшення відбулось за рахунок переробки будівельних та хлібних вантажів, чорних металів, металопрокату та брухту. Потужності Іллічівського морського торговельного порту забезпечили збільшення переробки вантажів за останні п'ять років на 17%, або на 2,6 млн. тонн.

Авіаційний транспорт. На Одеському ринку авіаційних перевезень працюють представники вітчизняних та закордонних авіакомпаній: ТОВ

«Міжнародні авіалінії України», «Turkish Airlines», «Австрійські Авіалінії», «Flydubai», «Georgian Airways» та інші.

Трубопровідний транспорт. Територією області проходять: газопроводи Шебелинка – Дніпропетровськ – Одеса та Єлець – Ананьїв – Богородчани (міжнародний транзит) з відгалуженням на Тарутине і далі на Румунію та інші балканські країни; нафтопровід Кременчук – Снігірівка – Одеса; продуктопровід (аміакопровід) Тольятті – Горлівка – Южне; Південний морський нафтопровід.

Енергетичний сектор

Теплозабезпечення транспортування і розподіл теплової енергії в Україні, зокрема в Одеській області, відбувається одним суб'єктом господарювання як у міських, так і локальних системах. На території Одеської області сектор теплоенергетики є відносно подрібнений, особливо в порівнянні з секторами газопостачання і електроенергетики.

Одеська область живиться від Об'єднаної Електроенергетичної Системи України (ОЕСУ) та з декількох локальних джерел, розташованих на території області. Транспортна система об'єднується лініями електропередач високої напруги 700 кВ, 400 кВ і 220 кВ.

В масштабі області електроенергетичний сектор можна поділити на наступні сегменти:

- передавальна система, що дозволяє транспортування електроенергії;
- сегмент локального виробництва електроенергії (до нього входять виробничі потужності, розташовані на території Одеської області);
- розподільча мережа, що служить живленню споживачів.

Локальні джерела, що виробляють електроенергію в Одеській області, можна згрупувати наступним чином:

- теплоелектроцентраль промислового значення "Одеса"
- малі теплоелектроцентралі:
- вітрові електростанції, загальною потужністю близько 700 кВт.

Енергозабезпечення південно-західної частини Одеської області сьогодні здійснюється через енергосистему Республіки Молдова. Дев'ять районів з розвинутою транспортною інфраструктурою та сільськогосподарською спеціалізацією, в яких проживає чверть населення області, зв'язані з енергосистемою України лише однією лінією електропередач напругою 110 кВт, яка забезпечує навантаження лише 25 % від рівня потреб регіону. Географічні умови регіону (це озера, перепади) не дозволяють будувати нові електромережі, які б зв'язали райони з опорними точками ВАТ «ЕК «Одесаобленерго». На території Одеської області немає потужних локальних електрогенеруючих потужностей, які б мали відчутну долю в енергетичному балансі регіону.

Найбільшою групою споживачів природного газу в Одеській області є індивідуальні споживачі, що отримують природний газ для комунально-

побутових потреб та частково для опалення. У середньому домашні господарства разом з сектором комунальних послуг використовують близько 60% природного газу області. Велику групу складають також споживачі промислового сектору та сфери послуг, які використовують природний газ головним чином на опалення житлових будинків, об'єктів громадської власності (головне міське Підприємство Теплової Енергетики) та на технологічні потреби і опалення промислового сектору.

Будівництво та капітальні інвестиції

Впродовж 2010-2014 років обсяги виконаних будівельних робіт мали поступову тенденцію до збільшення, при цьому індекс обсягів будівельних робіт дещо коливався. У 2014 році у порівнянні з 2010 роком обсяги будівельних робіт у фактичних цінах зросли майже в двічі.

Таблиця 8

Обсяг виконання будівельних робіт

Рік	Виконано робіт, млн. грн.	Індекс обсягів
2010	2502,6	94,3
2011	3227,2	116,4
2012	3584,3	83,4
2013	4258,7	110,6
2014	4274,7	92,6

За характером будівництва найбільша питома вага впродовж п'яти останніх років залишалася за роботами з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення (87%), решта – за капітальним (10%) та поточним (2%) ремонтами. Серед регіонів України у 2014 році Одеська область за обсягами будівельних робіт, виконаних власними силами, посіла 3-тє місце, піднявшись з шостого у 2010 році.

Впродовж 2010 – 2013 років в області спостерігалось збільшення обсягів капітальних інвестицій у матеріальні та нематеріальні активи, однак у 2014 році по відношенню до 2013 року відбулось зменшення на 21,0%. У 2014 році загальний обсяг капітальних інвестицій становив 9361,0 млн. грн., у 2013 році – 11872,0 млн. грн., в той час як у 2010 році цей показник становив 9724 млн. грн.

Найбільша частка капітальних інвестицій спрямовувалася на будівництво інженерних споруд; придбання машин, обладнання та інвентарю; будівництво нежитлових та житлових приміщень. Серед міст та районів області лідерські позиції по капітальних інвестиціях залишаються за обласним центром - м. Одесою. Серед міст обласного значення останні п'ять років майже рівні позиції за обсягами капітальних інвестицій утримують міста Іллічівськ та Южне. Стабільні тенденції за обсягами капітальних інвестицій демонструють впродовж останніх років Комінтернівський, Овідіопольський, Біляївський та Білгород-Дністровський райони.

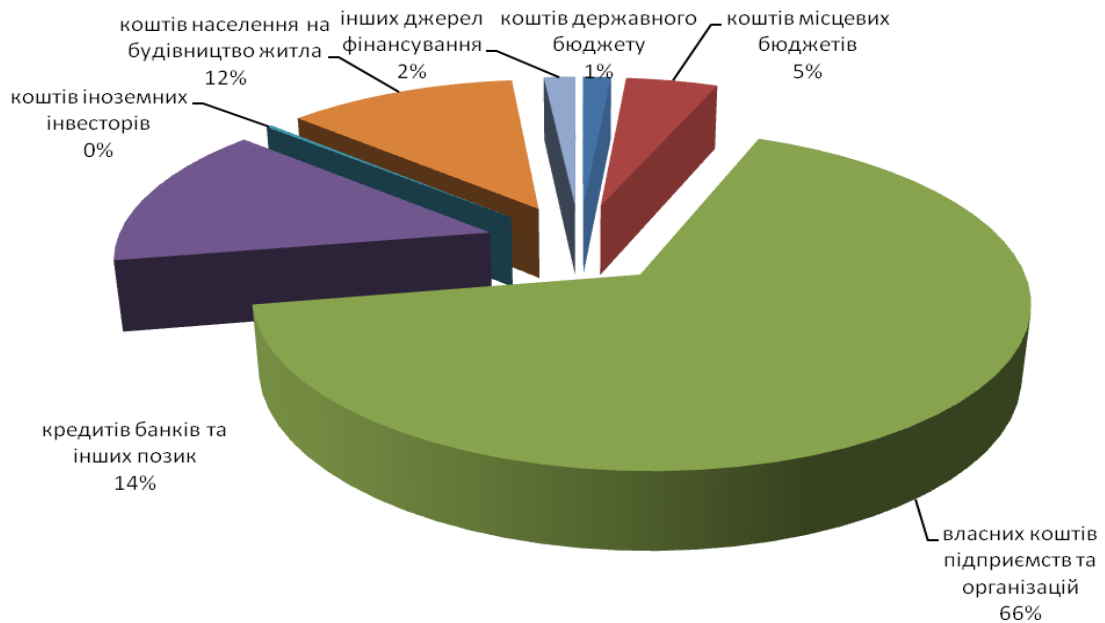

Рис. 7. Структура капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2014 р.

За структурою джерел фінансування найбільше капітальних інвестицій в регіон вкладали підприємства та організації, доля яких збільшилась з 59% у 2010 році до 66,1% у 2014 році, і є найбільшою. Другим за обсягом джерелом капітальних інвестицій були кредити банків та інших позик, частка яких впродовж п'яти років зросла з 15,1% у 2010 році до 36,3 % у 2013 році, але у 2014 році зменшилась до 14,3% від загального обсягу інвестицій. Третім за обсягом капітальних інвестицій залишалися кошти населення на будівництво індивідуальних будинків та квартир, частка яких в середньому становила 10% від загального обсягу капітальних інвестицій. І четверту позицію посідали кошти державного і місцевого бюджетів. За видами економічної діяльності впродовж 5 років найактивніше капітальні інвестиції спрямовувалися у транспорт, промисловість, будівництво, сільське господарство, операції з нерухомим майном та телекомунікації. Щодо капітальних інвестицій в об'єкти соціальної інфраструктури (освіта, охорона здоров'я, мистецтво, спорт), то частка їх була незначною і при цьому спостерігалася тенденція до її зменшення.

За період 2010 – 2014 років було введено в експлуатацію житлових будинків загальною площею 3731 тис. м²; дошкільних закладів на 716 місць, загальноосвітніх навчальних закладів на 3265 місць (з них 2665 місць у сільській місцевості), лікарняних закладів на 57 ліжок, амбулаторно-поліклінічних закладів на 1458 відвідувань за зміну. Цікаво, що за п'ять років на Одещині сумарна площа введеного в експлуатацію житла була найбільшою (9566 тис. м²) серед регіонів України, що дозволило області посісти I місце, випереджаючи за цим показником місто Київ та Київську область.

За період 2010-2013 років область серед регіонів посіла 2-е місце після м. Києва за прийняттям в експлуатацію загальноосвітніх навчальних закладів; 5-е місце за прийняттям в експлуатацію дошкільних навчальних закладів; 5-е місце за прийняттям в експлуатацію лікарняних закладів; 6-е місце за прийняттям в експлуатацію амбулаторно-поліклінічних закладів.

Сфера торгівлі та ресторанного господарства

На території області станом на 01.01.2015 року функціонують 3038 об'єктів роздрібної торгівлі, торгова площа магазинів становить 584,5 тис.м². На 01.01.2014 року в області було зареєстровано 700 об'єктів ресторанного господарства (ресторани, кафе, бари, їдальні), більшість яких розташована на території м. Одеси. В області функціонує 77 універсамів і супермаркетів загальною площею 76788 м² та 10 гіпермаркетів площею 79,4 тис.м², обслуговування в яких відповідає світовим стандартам.

Сучасні послуги надають мережі магазинів:

- змішаної торгівлі: ТОВ «Таврія-В», ТОВ «Торговий дім «Копійка», ТОВ «Наталка Трейд», ТОВ «Фоззі-Фуд» холдингу «Фоззі Груп», ДП «Маркет-Плазо», МПП «Віртус», ВКФ «Юна-Сервіс», ТОВ «Овен», ПП «Білла Україна», ТЦ «Метро Кеш енд Керрі», ТРЦ «Рів'єра»;

- складнопобутової техніки - ТОВ «Ельдорадо-Юг» - мережа магазинів «Ельдорадо», ТОВ «Ларга» - мережа магазинів «Фокстрот», ТОВ «Фотоюгконтракт» - мережа магазинів «Фоксмайт», ТОВ «Технополіс» - будівельні гіпермаркети - ТОВ «Епіцентр-К» та ПП «Нова лінія».

Ринки. В регіоні функціонує 180 ринків на 54,7 тис. торгових місць. Майже третина ринків (55 одиниць) розташовані у м. Одеса. Найбільший ринок області, який набув статусу «міжрегіональний» – ТОВ «Промтоварний ринок», загальна площа ринку - 688,1 тис. м², торгова – 350 тис. м², кількість торгових та складських місць – 15,0 тис. од., обладнано 6 автостоянок на 7500 місць.

Таблиця 9

Показники діяльності сфери торгівлі та ресторанного господарства

(млн. грн.)

	2010	2011	2012	2013	2014
Оптовий товарооборот підприємств	46337	45453	42906	41784	38825
Оборот роздрібної торгівлі	32588	42101	50590	55568	60670
Оборот ресторанного господарства	886	1068	1167	1269	1297
Роздрібний товарооборот підприємств	18007	22806	26922	28903	31383

Показники роботи підприємств торгівлі області за 2010-2014 роки продемонстрували тенденції до зменшення обсягів оптового товарообороту та збільшення обсягів роздрібної торгівлі.

Оптова торгівля товарами 2010-2014 років зменшилася з 46337 млн. грн. у 2010 році до 38825 млн. грн. у 2014 році. У товарній структурі оптового товарообороту найбільшу частку (76%) посідає торгівля непродовольчими товарами, решта (24%) – торгівля продовольчими товарами.

В структурі оптової торгівлі продовольчими товарами найбільшу долю посідають олії рослинні; риба, ракоподібні та молюски, перероблені та консервовані; шоколадні та кондитерські вироби цукрові; води мінеральні, напої безалкогольні та соки.

Серед непродовольчих товарів оптової торгівлі найбільшу частку посідають зернові культури, насіння гірчиці, ріпаку та соняшника; вузли, деталі та приладдя для автотранспортних засобів, автотранспортні легкові засоби.

Серед міст області (крім Одеси) провідні позиції за обсягами оптової торгівлі посідають Іллічівськ та Южне. За обсягами реалізованої оптом продукції лідирують Овідіопольський, Комінтернівський, Біляївський, Саратський та Ізмаїльський райони.

Обсяг роздрібного товарообороту підприємств області засвідчив за останні п'ять років тенденцію до збільшення обсягів продажів при одночасному скороченні кількості підприємств. Так, у 2010 році обсяги роздрібного товарообороту підприємств становили 18007,4 млн. грн., а у 2014 році – 31383,4 млн. грн. У структурі роздрібного товарообороту впродовж періоду, що аналізується, спостерігається тенденція до збільшення частки продовольчих товарів (від 38% до 41%) і зменшення непродовольчих (з 62% до 59%).

Серед регіонів України область у 2013 році посідала 5-е місце за обсягами роздрібною торгівлі після м. Києва, Донецької, Дніпропетровської та Харківської областей.

Зовнішньоекономічні зв'язки та інвестиційна діяльність

Впродовж 2010–2014 років область здійснювала активну зовнішньоекономічну діяльність у сфері експортно-імпортних операцій та залучення іноземних інвестицій.

Обсяги експортно-імпортних операцій не мали стійкої тенденції до зростання або зменшення, а коливалися з року в рік. Впродовж 5 років область в середньому за рік експортувала товарів на 1719 млн. дол. США, послуг – на 1144 млн. дол. США; водночас імпортовано було товарів на суму 3983 млн. дол. США, послуг – на 235 млн. дол. США. Коефіцієнт покриття експортом імпорту залишався стабільним і становив 0,4.

За результатами міжрегіональних співставлень серед регіонів України у 2013 році за обсягами експорту товарів область посідала 10-е місце, за обсягами експорту послуг – 1-е місце; за обсягами імпорту послуг – 5-е місце.

Основними країнами експорту товарів впродовж періоду, що аналізується, були Молдова, Польща та Білорусь. За структурою основними статтями експорту у 2014 році були продукти хімічної промисловості (25,1%); продукти рослинного походження (11,3%).

Імпорт товарів здійснювався у значних обсягах з Індонезії, Китаю, Російської Федерації, Туреччини. Найбільші обсяги імпортованих товарів припадали на паливо, нафту і продукти її перегонки (27,2%), продукти рослинного походження (12,5%); взуття (4,4%), жири та олії тваринного або рослинного походження (5,0%).

В експорті послуг серед країн переважали Швейцарія (9%), Панама (6%), Віргінські острови (7%), Кіпр (7%). Структура експорту послуг не є постійною.

За структурою в експорті послуг переважають транспортні послуги (86%) та послуги, пов'язані з подорожами (15%). Лівову частину імпорту послуг також становлять транспортні послуги (47%), послуги з будівництва (23%), послуги, пов'язані з фінансовою діяльністю (11%), ділові послуги (9%).

За обсягом прямих іноземних інвестицій впродовж 2010 – 2014 років область стабільно утримувала 7-е місце серед регіонів України, збільшивши їх з 1124,9 млн. дол. США у 2010 році до 1432,5 млн. дол. США у 2014 році.

Таблиця 10

Динаміка надходжень прямих іноземних інвестицій
наростаючим підсумком

млн. дол. США

Роки	Прямі іноземні інвестиції в регіон,
2010	1124,9
2011	1220,5
2012	1629,1
2013	1671,7
2014	1432,5

За географією надходжень структура іноземних інвестицій в регіон впродовж п'яти років суттєво не змінилася. Лідерами серед країн-інвесторів, на які припадає 75% інвестицій в економіку регіону, залишаються Кіпр, Нідерланди, Велика Британія, Сінгапур, США.

На підприємствах промисловості зосереджено 527,2 млн. дол. США (39,4% загального обсягу прямих інвестицій в область), у т.ч. переробної – 334,6 млн. дол. США. На підприємствах транспорту, складського господарства, поштової та кур'єрської діяльності зосереджено 299,2 млн. дол. США (22,3% загального обсягу прямих інвестицій в область). В організаціях, що здійснюють операції з нерухомим майном, прямі інвестиції становлять 159,7 млн. дол. США (11,9%), у фінансову та страхову діяльність акумульовано 137,3 млн. дол. США (10,3%), на будівельних підприємствах – 60,0 млн. дол. США (4,5%), в оптову та роздрібну торгівлю, – 49,5 млн. дол. США (3,7%).

Туризм та рекреація

Особливість економіко-географічного розташування області, сприятливі природно-кліматичні умови, різноманітні природні лікувальні ресурси,

наявність піщаних пляжів, розвинута мережа водних, залізничних та автомобільних магістралей обумовлюють розвиток в області сфери туризму і рекреації. У пониззі великих річок (Дунай, Дністер) і лиманів, на морських узбережжях і в шельфовій зоні розташовані високоцінні й унікальні природні комплекси, водно-болотні угіддя, екосистеми, що формують високий біосферний потенціал регіону, який має національне і міжнародне глобальне значення. Серед природних багатств, які активно використовуються у курортно-рекреаційному господарстві області, важливе місце посідають лікувальні грязі та ропа Куяльницького, Хаджибейського, Шаболатського лиманів, сірчано-водневі, гідрокарбонатні, йодо-бромні та натрієві мінеральні води, які дають можливість ефективно лікувати захворювання органів кровообігу, нервової системи, органів дихання нетуберкульозного характеру, органів травлення, порушення обміну речовин тощо.

Своєрідність туристично-екскурсійного потенціалу області також визначена численними пам'ятками різних часів з відомими історико-культурними заповідниками, пам'ятниками та музеями. Це відомі у світі Одеський національний академічний театр опери та балету, знамениті Потьомкінські сходи, українська Венеція – місто Вилкове, фортеця XII - XV сторіччя в місті Білгороді-Дністровському, розкопки античних міст Тіри і Ніконії, пам'ятники культурної архітектури в містах Одесі, Ізмаїлі, Рені, Кілії та багато іншого.

Близько 4500 пам'яток культурної спадщини, 12 міст області занесені до Списку історичних населених місць України. Понад 100 об'єктів культурної спадщини мають статус пам'яток національного значення, що створили Одещині імідж одного із найбільш відомих і популярних, насамперед через свою самобутність, місць для відвідування туристами і відпочиваючими.

На території області є 123 території та об'єкти природно-заповідного фонду, у тому числі державного значення – Дунайський біосферний заповідник, Дунайські і Дністровські плавні, ландшафтний парк «Тилігульський», ботанічний сад Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова, 22 парки-пам'ятки садово-паркового мистецтва тощо.

Станом на 1 січня 2015 року туристична інфраструктура області нараховувала 1282 заклади туристично-рекреаційного призначення, з них 479 підприємств готельного комплексу і 803 заклади оздоровчого профілю. Найбільша кількість об'єктів туристично-оздоровчого призначення зосереджена у м. Білгород-Дністровському, Татарбунарському, Кілійському та Овідіопольському районах. На території Одеської області здійснювали туристичну діяльність 249 суб'єктів (172 юридичні особи та 77 фізичних осіб-підприємців),

Починаючи з 2010 року, кількість туристів поступово зменшувалася і впродовж 5 років зменшилася майже вдвічі. Так, за даними статистики у 2014 році область відвідало лише 43,4 тис. туристів (у 2010 р. – 103,5 тис осіб) .

Тенденції розподілу туристичних потоків

Роки	Кількість туристів, обслугованих суб'єктами туристичної діяльності, осіб	з них			
		іноземні туристи	туристи-громадяни України, які виїжджали за кордон	внутрішні туристи	Кількість екскурсантів
2010	103526	34910	37628	30988	84214
2011	76066	17136	32321	26609	108892
2012	65129	9807	36726	18596	137912
2013	61589	7047	44136	10406	21537
2014	43382	2975	34811	5596	6876

Суттєві зміни впродовж 2010-2014 років відбулися в структурі експорту-імпорту сфери туристичних послуг. Обсяг експорту послуг області за статтею "Подорожі" за 2014 рік склав 21,9 млн. дол. США., що є найнижчим показником з 2010 року, в той час як найвищий показник за цією статтею (43,6 млн. дол. США) припадав на 2012 рік – рік проведення в Україні Чемпіонату Європи з футболу «Євро–2012». Найбільший обсяг імпорту послуг за статтею «Подорожі» за період, що аналізується, зафіксовано у 2013 році (9,4 млн. дол. США), найменший – у 2014 році (5,0 млн. дол. США). Дохід від надання туристичних послуг у 2014 році становив 108267,9 тис. грн.

1.5. Стан соціальної підсистеми***Охорона здоров'я***

Система лікувально-профілактичних закладів регіону достатньо широко представлена, медичну допомогу населенню надають заклади охорони здоров'я різних рівнів та відомчої підпорядкованості.

Мережа закладів охорони здоров'я впродовж 2010-2014 років мала тенденцію до скорочення лікарень та збільшення амбулаторно-поліклінічних закладів, що певним чином було обумовлено процесом оптимізації. Так, кількість лікарень скоротилася зі 143 до 92 одиниць, амбулаторно-поліклінічних закладів зросла зі 413 до 440 одиниць. При цьому відповідно кількість лікарняних ліжок скоротилася з 22,4 до 20,0 тис. одиниць, а планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів зросла з 49,0 до 49,6 тис. відвідувань за зміну. Також зросла кількість станцій (відділень) швидкої медичної допомоги з 51 до 73 одиниць.

За період 2010 – 2014 років було введено в експлуатацію лікарняних закладів на 57 ліжок, амбулаторно-поліклінічних закладів на 1458 відвідувань за зміну. Кількість лікарів усіх спеціальностей зменшилася з 11,7 до 11,3 тис. осіб, середнього медичного персоналу з 22,4 до 20,9 тис. осіб. Забезпеченість населення лікарями усіх спеціальностей на 10 тис. населення у 2014 році становила 47,4 осіб, середнім медичним персоналом 87,7 осіб.

Освіта

Одеська область – це регіон з високим науковим та освітнім потенціалом. На території області станом на початок 2015/2016 навчального року функціонують 59 вищих навчальних закладів, у тому числі 36 – I-II рівнів акредитації (коледжі, технікуми, училища та 21 – III-IV (університети, академії, інститути). Статус «національний» мають 9 вищих навчальних закладів.

Систему закладів загальної освіти станом на початок 2015/2016 навчального року склали 884 навчальні заклади, 872 з яких – з денною формою навчання. У порівнянні з 2010/2011 навчальним роком їх кількість зменшилася на 66 одиниць. В області функціонують 27 закладів приватної форми власності та 836 – комунальної форми власності. За ступенями загальноосвітні навчальні заклади розподіляються: 68 шкіл I ступеня, 186 шкіл I-II ступенів; 567 шкіл I-III ступенів; 1 школа II-III ступенів. В області функціонують 10 гімназій, 10 ліцеїв, 278 навчально-виховних комплексів.

Крім українських, функціонують школи та класи, в яких навчання здійснюється мовами національних меншин (російська, молдовська, болгарська). У поточному навчальному році російською мовою навчаються – 69823 учнів, молдовською - 2797, болгарською – 68. Викладаються мови як предмет: українська, англійська, болгарська, гагаузька, іврит, іспанська, молдовська, німецька, новогрецька, польська, російська, французька, італійська. У 698 закладах освіти з 1-го класу - англійська мова. Функціонує 57 спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням англійської мови.

Впроваджується інклюзивна форма навчання. Діти з особливими освітніми потребами отримують освіту у 64 класах з інклюзивною формою навчання та 15 спеціальних класах у складі загальноосвітніх навчальних закладів.

В області функціонує 38 навчально-виховних закладів інтернатного типу для дітей, які потребують соціальної допомоги та реабілітації, з яких 4 – для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування (у тому числі 2 дитячих будинки); 23 заклади - для дітей, які потребують корекції фізичного та (або) розумового розвитку; 3 заклади - для дітей, які потребують тривалого лікування (санаторного типу); 5 закладів - для дітей, які потребують соціальної підтримки та допомоги, та 3 спеціалізовані навчальні заклади для обдарованих дітей.

Для дітей, які потребують корекції фізичного та розумового розвитку дошкільного віку, діють 3 санаторні, 8 спеціальних та 48 комбінованого типу дошкільних навчальних закладів.

Систему професійно-технічної освіти області складають 43 заклади, з яких: 29 – професійно-технічних навчальних закладів; 3 - філії професійно-технічних навчальних закладів; 8 - у складі вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації та 3 навчальних центри при установах виконання покарань.

Для дітей дошкільного віку функціонують 842 дошкільні навчальні заклади, з яких 779 – комунальної, 8 – державної та 55 приватної форм

власності. Починаючи з 2012 року, в дошкільній освіті запроваджуються нові державні стандарти, ведеться цілеспрямована робота з поліпшення її якості, динамічно розвивається мережа дошкільних закладів, зростає контингент дітей, охоплених дошкільною освітою.

Протягом 2011-2015 років мережа ДНЗ збільшилася на 75 одиниць - введено в дію 3 новозбудованих ДНЗ, 39 - відкрито у пристосованих приміщеннях, видано ліцензії на право надання освітніх послуг 33 ДНЗ приватної форми власності. Крім того, відновлено діяльність 19 дошкільних навчальних закладів. Створена й успішно працює автоматизована інформаційна система реєстрації дітей для влаштування до дитячих садків області. При цьому зберігається перевищення норм наповнюваності груп (на 100 місць в області в середньому виховується 107 дітей, понад 20 тис. тисяч дітей чекають у черзі на влаштування до ДНЗ).

В області створені умови для рівного доступу до якісної загальної освіти. Створено 56 освітніх округів. Ефективно функціонують освітні округи в Ананьївському, Великомихайлівському, Котовському районах.

Впродовж 2010 - 2015 років введено в експлуатацію 12 шкіл (3631 учнівське місце). Проведено заходи зі скорочення споживання природного газу - переведено котельні 51 навчального закладу на альтернативні види палива.

З метою поліпшення матеріально - технічного стану закладу освіти області протягом останніх років у 494 закладах освіти відремонтовано системи опалення; у 625 закладах - котельні із заміною опалювальних котлів; у 285 закладах - покрівлю; у 61 закладі - систему водопостачання, у 337 навчальних закладах замінено 4095 віконних блоків.

Поновлено парк шкільних автобусів на 145 одиниць, у тому числі 96 - за рахунок обласного бюджету, 49 - за рахунок державного бюджету. У 2015 році здійснюється підвезення 13541 учня сільської місцевості 303 шкільними автобусами.

На заходи з інформатизації та комп'ютеризації загальноосвітніх шкіл області протягом 2011-2015 років із місцевих бюджетів виділено 4,2 млн. грн., з інших джерел - 12,8 млн. грн. Протягом 2011 - 2015 років 331 загальноосвітня школа отримала НКК, в тому числі: 244 школи у сільській місцевості, 87 - у містах. У порівнянні з 2011 роком у 2015 році кількість учнів на один комп'ютер збільшилась з 15 до 17; відсоток ЗНЗ, підключених до мережі Інтернет, зріс з 69% до 81% (61,3 % - високошвидкісним Інтернетом); всі ДНЗ в аналітично-інформаційній системі реєстрації дітей мають власну веб-сторінку; 51% ЗНЗ мають веб-сайт чи веб-сторінки в мережі Інтернет.

У 2015 році 87% загальноосвітніх навчальних закладів забезпечені комп'ютерною технікою, 81 % загальноосвітніх навчальних закладів мають доступ до Інтернету.

Протягом останніх років мережа професійно-технічних навчальних закладів області знаходилась у постійному реформуванні. За рахунок її реорганізації загальна кількість ПТНЗ з 47 у 2011 році зменшена до 43 у 2014 році.

Наука та інновації

Одеська область має потужний інтелектуальний потенціал, який дозволяє здійснювати інноваційну діяльність як в науково-дослідних установах, так і на підприємствах. Загальна кількість організацій, що виконують наукові та науково-технічні роботи, у 2013 році становила 52 одиниці, в той час як у 2010 році їх кількість становила 59 одиниць. Не зважаючи на тенденцію до їх зменшення (така тенденція спостерігається по всіх регіонах), Одещина продовжує утримувати 5 місце серед регіонів за кількістю організацій, що виконують наукові та науково-технічні роботи.

Загальна кількість наукових кадрів в регіоні впродовж 2010 – 2014 років також мала тенденцію до зниження, про що свідчить той факт, що у 2010 році кількість працівників наукових організацій становила 4,2 тис. осіб, а у 2014 році – 3,3 тис. осіб. За якісним складом кількість докторів наук становить 928 осіб, кандидатів наук – 4950 осіб.

Серед регіонів України за кількістю працівників наукових організацій Одещина впродовж 4-х років стабільно утримує 7 місце.

Обсяг виконаних наукових та науково-технічних робіт впродовж 2010 – 2014 років зріс майже у 1,1 разу і становив 214,1 млн. грн. За обсягами наукових та науково-технічних робіт, виконаних власними силами наукових організацій, у 2013 році область посідала 7 місце серед регіонів (у 2011р. – 9 місце).

Обсяги фінансування наукових та науково-технічних робіт за останні чотири роки зросли з 191 млн. грн. у 2010 році до 210,5 млн. грн. у 2014 році. Серед регіонів України за цим показником область у 2013 році посідала 7 місце. Фінансування здійснювалося переважно за рахунок бюджетних коштів, питома вага яких впродовж чотирьох років коливалася на рівні 60%.

За кількістю поданих заявок на видачу охоронних документів та кількістю отриманих охоронних документів на право інтелектуальної власності у Державну службу інтелектуальної власності України область у 2014 році посіла 5 місце серед регіонів України. У 2014 році було подано 614 заявок.

За результатами обстеження інноваційної діяльності в економіці України впродовж 2010 – 2012 років Одеська область посідала 7 місце за кількістю підприємств з інноваційною активністю. Зокрема, з 1739 обстежених підприємств, 261 було віднесено до інноваційно активних. З зазначеного переліку 105 належали до підприємств з технологічними інноваціями, 156 – до підприємств з маркетинговими або організаційними інноваціями.

У 2014 році кількість **промислових** підприємств, що займалися інноваційної діяльністю, нараховувала 67 одиниць або 16,8 % від загальної кількості підприємств (у 2010 році – 15,7%). Водночас за період 2011-2012 років питома вага таких підприємств в регіоні перевищувала 20%. Поряд з цим, кількість підприємств, що впроваджували інновації, становила 39 одиниць. Обсяг реалізованої ними інноваційної продукції становив 698,7 млн. грн., у тому числі на експорт – 135,4 млн. грн.

За напрямками інноваційні витрати впродовж 2010-2014 років переважно спрямовувалися на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення (майже 90% витрат), решта припадала на дослідження і розробки (1,6 – 4,8%) та придбання інших зовнішніх знань (3,2-1,2%).

Обсяг фінансування інноваційної діяльності впродовж останніх чотирьох років переважно здійснювався за рахунок власних коштів підприємств, частка яких зросла з 68,5% у 2010 році до 99% у 2014 році. Виключенням став 2012 рік, коли фінансування відбулося за рахунок коштів іноземних інвесторів (40,1%) та з інших джерел (50,8%). Також на 2012 рік припадає найбільший за всі чотири роки обсяг фінансування інноваційної діяльності, який становив 1497,4 млн. грн., при тому, що в інші роки не перевищував 180 тис. грн. Майже 97 % коштів у 2012 році було спрямовано на придбання машин, обладнання та програмного забезпечення.

Серед регіонів України лише у 2012 році Одещині вдалося посісти 5 місце за обсягами фінансування інноваційної діяльності, в інші роки область посідала місця лише у другому десятку.

Культура

Мережу закладів культури і мистецтв Одеської області складають 1708 установ, з них 25 – обласного підпорядкування: 6 театральних-видовищних підприємств, 3 обласні бібліотеки, 5 центрів національних культур, 7 музеїв, 3 навчальні заклади культури і мистецтв; 1683 бібліотеки, 734 клубні заклади, 68 шкіл естетичного виховання, 32 історико-краєзнавчі музеї, 226 громадських та приватних музеїв, 13 парків культури та відпочинку.

Крім того, в м. Одеса функціонує Одеський національний академічний театр опери та балету, Одеська національна музична академія ім. А. Нежданової, Одеська середня спеціальна музична школа-інтернат ім. проф. П.С. Столярського, державний цирк.

Громадські організації

Станом на 01 січня 2015 року на Одещині зареєстровано 5289 громадських об'єднань. Більшість з них мають фізкультурно-спортивну спрямованість (1079), 468 - професійного спрямування, 413 - об'єднання ветеранів та інвалідів, 195 - освітні, культурно-виховні об'єднання. Молодіжних об'єднань громадян - 280, дитячих - 105, жіночих - 74.

В області зареєстровані та діють 1331 релігійна організація, у тому числі: 3 духовні центри, 17 релігійних управлінь, 1257 релігійних громад, 21 монастир, 20 місій, 2 братства та 11 духовних навчальних закладів. Переважна більшість релігійних організацій (1279) відноситься до християнства, 12 - до іудаїзму, 10 - до ісламу, 30 - до нетрадиційних та новітніх віросповідань. Серед християнських конфесій перше місце за чисельністю посідає православ'я (764), далі йдуть протестанти (463) та католики (52).

Фінансова сфера та бюджет

Станом на 01 січня 2015 року на території Одеської області **функціонувала 21 банківська установа**, у т. ч. 8 банків-юридичних осіб і 13 філій, а також 1307 безбалансових відділень.

За період з 2010 по 2014 рік активи банківської системи регіону зросли до 68,5 млрд. грн., при цьому на кінець 2014 року у порівнянні з початком 2014 року активи зросли на 6,5%.

Структура кредитного портфеля банківських установ області на 01.01.2015 за суб'єктами господарювання розподілилася наступним чином: торгівля - 37,1%, промисловість - 12,9%, транспорт - 12,2%, будівництво - 10,8%, сільське господарство - 2,5%, інші галузі - 24,5%. Загальна сума кредитів, наданих банківськими установами клієнтам Одеської області у 2014 році, склала 41,6 млрд. грн., що на 9,8% менше, ніж у 2013 році. У 2014 році сума кредитів, наданих комерційними банками суб'єктам господарювання, збільшилася на 3,5% та становила 38,8 млрд. грн. Загальні залишки за депозитними зобов'язаннями по області на 01.01.2015 становили 33,0 млрд. грн. і зросли протягом 2014 року на 5,1%. Залишки коштів фізичних осіб по області зросли на 4,3% і становили 24,2 млрд. грн.

За період з 2010 по 2014 рік **доходи обласного бюджету** зросли з 3 млрд. грн. до 5,1 млрд. грн. або на 57,6%.

Фактичне співвідношення доходів та видатків перебуває у збалансованому стані. У 2013 році перевищення доходів зросло до 3,4% (у зв'язку зі значною кредиторською заборгованістю по видатках, що склалася на кінець року). У 2014 році (після погашення кредиторської заборгованості), співвідношення змістилося у бік перевищення видатків на 8,3%.

Динаміка доходів не в змозі наздогнати індекс зростання споживчих цін, який за статистичними даними у 2014 році зріс до 127,2 %. Таким чином, відносно можливостей товарозабезпечення, доходна база місцевих бюджетів у 2014 році фактично скоротилася на 22,4 %.

Незважаючи на те, що номінальні доходи бюджету на одну особу впродовж періоду, що аналізується, постійно збільшувалися (з 1314 грн. у 2010 році до 2109, 7 грн. у 2014р.), реальні (з поправкою на індекс зростання цін) у 2014 році стрімко знизились майже до рівня 2010 року.

З 2010 по 2012 роки частка місцевих бюджетів у загальному обсязі доходів області становила майже 21%, у 2013 році – трохи більше 22%, а у 2014 році знизилася до 19,3%. Це свідчить про глибоку дотаційність та залежність не лише обласного, а й кожного окремого місцевого бюджету від бюджету державного.

Кратність дотацій та вилучень постійно знижується, але нині все ще залишається на рівні 2,5. В порівнянні з 2011 р. вилучення у 2014 р. знизилися на 31,4%, тобто, можливості бюджетів-донорів лише за два роки скоротилися більш ніж на третину. Натомість дотаційність більшої частини місцевих бюджетів області поглибилася в середньому на 20%, про що свідчить

перевищення темпів зростання дотацій вирівнювання над темпами зменшення вилучень (51,1% проти 31,4%).

Питома вага захищених видатків в загальному їх обсязі склала у 2014 р. 70,3%, збільшившись за рік на 5%. На соціально – культурну сферу спрямовано 66,2% загального обсягу видатків з урахуванням субвенцій з державного бюджету. Ці видатки за усіма галузями характеризуються схожою динамікою, схильною до абсолютного зростання. Найвищі темпи зростання демонструє галузь «Освіта» (14,4%), найнижчі – «Фізична культура та спорт» (8,7%).

У видатках бюджету на інфраструктурні галузі спостерігається різкий спад, зумовлений зменшенням інвестиційної активності підприємств та пов'язаним з ним падінням вантажообігу. Фінансування видатків на будівництво з 2011 року скоротилося на 98,3% (у 2014 р. скорочення сягнуло (-87,3%). Фінансування транспорту скоротилося у 2014 р. на 44,4%. І хоча середній темп зростання з 2010 р. становить 12,3%, але загальна тенденція є негативною.

Рейтинг конкурентоспроможності області

Починаючи з 2008 року, Фонд «Ефективне управління» проводив дослідження конкурентоспроможності регіонів України, застосовуючи методологію Всесвітнього економічного форуму, що передбачає розрахунок Індексу конкурентоспроможності для країн світу. Щороку методика оцінки конкурентоспроможності удосконалювалася і, починаючи з 2011 року, у звітах були представлені всі регіони України. Під час оцінки індексу конкурентоспроможності регіонів використовувалися статистичні дані та результати анкетування керівників промислових підприємств, що дало змогу комплексно підійти до оцінки стану справ в областях.

Таблиця 12

Місце області серед регіонів України
за індексом конкурентоспроможності

Показники	2011		2012		2013	
	бали	місце	бали	місце	бали	місце
Індекс конкурентоспроможності		8		6		3
Субіндекс А «Базові вимоги»		8		4		2
Інститути	3,32	26	3,44	26	3,67	26
Інфраструктура	4,27	3	4,43	2	4,56	2
Макроекономічне середовище	3,98	20	4,52	1	4,20	1
Охорона здоров'я та початкова освіта	5,88	5	5,80	10	5,78	11
Субіндекс Б «Підсилювачі ефективності»		6		5		4
Вища освіта і професійна підготовка	4,69	5	4,76	5	4,96	3
Ефективність ринку товарів та послуг	3,77	14	3,96	12	4,26	1
Ефективність ринку праці	4,64	25	4,68	24	4,64	13
Рівень розвитку фінансового ринку	3,70	24	3,92	23	4,08	23
Технологічна готовність	3,28	4	3,42	3	3,40	2

Розмір ринку	2,51	5	2,63	6	2,73	6
<i>Субіндекс С «Фактор розвитку і інноваційний потенціал»</i>		22		18		14
Рівень розвитку бізнесу	3,73	19	3,86	18	3,99	9
Інновації	2,76	21	2,87	20	3,01	14

Індекс конкурентоспроможності розраховується за допомогою трьох субіндексів. Субіндекс А «Базові вимоги» включає 4 складові: інститути, інфраструктуру, макроекономічне середовище, охорону здоров'я та початкову освіту. Субіндекс Б «підсилувачі ефективності» містить 5 складових: вищу освіту та професійну підготовку; ефективність ринку праці; ефективність ринку товарів; рівень розвитку фінансового ринку; технологічну готовність; розмір ринку. Субіндекс С «Фактори розвитку інноваційного потенціалу» містить дві складові: рівень розвитку бізнесу та інновації.

Аналіз наведених даних свідчить, що область здійснила певний ривок впродовж останніх років і перемістилася за індексом конкурентоспроможності з 8 місця у 2011 році на 3 місце у 2013 році.

1.6. Аналіз конкурентних переваг та обмежень розвитку області

Конкурентні переваги та обмеження перспективного розвитку Одеської області виявлені на основі діагнозу стартових умов регіонального розвитку шляхом SWOT та PEST-аналізу. Характеристика сильних та слабких сторін регіону, зовнішніх можливостей та загроз для його розвитку представлена у таблиці

Таблиця

Сильні сторони (внутрішні переваги)	Слабкі сторони (внутрішні недоліки)
1. Географічне положення та природно-ресурсний потенціал	
<p>Вигідне географічне розташування на маршрутах міжнародних транспортних коридорів.</p> <p>Сприятливі для життєдіяльності природно-кліматичні умови.</p> <p>Сприятливий для господарства рівнинний рельєф.</p> <p>Значна площа території.</p> <p>Приморське та прикордонне розташування.</p> <p>Значна протяжність морської берегової лінії.</p> <p>Значні земельні ресурси з високою часткою родючих ґрунтів.</p> <p>Наявність дельтових частин Дунаю та</p>	<p>Некомпактна територія області (значна протяжність з півночі на південь).</p> <p>Наявність природних бар'єрів, що обмежує комунікації з окремими територіями регіону: Дунай-Дністровське межиріччя та частина Ренійського району.</p> <p>Високий рівень антропогенного навантаження на деяких територіях та надмірна експлуатація окремих природних комплексів.</p> <p>Анклавність та самоізолюваність окремих територій щодо ділових центрів держави.</p> <p>Обмеженість мінерально-сировинної</p>

<p>Дністра Значний оздоровчо-рекреаційний потенціал (море, лікувальні грязі, мінеральні джерела, ропа лиманів). Сприятливі умови для поєднання різних видів туризму та оздоровлення. Суттєвий біологічний потенціал території.</p>	<p>бази. Незначний (недостатній) рівень лісистості території. Обмеженість та нерівномірний розподіл водних ресурсів. Знаходження більшої частини території у зоні ризикованого землеробства та потреба у зрошенні. Високий рівень включення в господарський обіг земельних ресурсів та надзвичайно високий рівень розораності ґрунтів. Низька транспортна доступність значної кількості населених пунктів.</p>
<p>2. Економічний потенціал</p>	
<p>Наявність конкурентоспроможних секторів економіки. Наявність умов для забезпечення міжнародних транспортно-логістичних процесів. Наявність умов для мультимодальних перевезень та комбінування різних видів транспорту Значний транзитний потенціал. Значний морегосподарський потенціал. Потужний транспортний комплекс, що включає усі види транспорту. Умови для створення портово-промислових комплексів в портах. Перспективи формування спеціалізованих потужних кластерів – агропромислового, зокрема зернового, морегосподарського, туристичного, рекреаційно-оздоровчого та медичного. Потреба розвитку місцевих джерел енергозабезпечення. Потреба у забезпеченні місць розселення для тимчасово переміщених осіб як чинник активізації будівельних процесів. Активне підприємницьке середовище.</p>	<p>Зовнішня енергетична залежність та низький рівень власної енергозабезпеченості. Поступова втрата виробничого потенціалу – підприємств машинобудування. Недостатній рівень застосування сучасних логістичних технологій та схем на транспорті. Нестабільність вантажної бази для основних видів транспорту. Негнучка тарифна система у сфері вантажопереробки. Втрата транзитних вантажопотоків. Незадовільна тарифна політика на транспорті. Недостатній рівень наукоємних та інноваційних виробництв. Нерівномірність розміщення промислових об'єктів та інфраструктури. Висока зношеність основних фондів. Скасування у 2005 році пільгового режиму С(В)ЕЗ. Наявність окремих монофункціональних територій з ознаками депресивності. Потреба у розвитку альтернативних</p>

<p>Активна розробка містобудівної документації на регіональному та місцевому рівнях для забезпечення інвестиційних процесів – надання земельних ділянок для містобудівних потреб.</p> <p>Розвиток системи центрів надання адміністративних послуг</p> <p>Проведення містобудівної реформи протягом 2011 – 2013 років щодо спрощення процедур у будівельній та інвестиційній сфері.</p> <p>Потужний природний потенціал для відновлювальної енергетики (сонячної та вітрової).</p>	<p>газу джерел енергозабезпечення.</p> <p>Слабка розвиненість транспортного комплексу щодо забезпечення внутрішніх перевезень</p> <p>Незадовільний стан транспортної інфраструктури, у першу чергу - автомобільних доріг.</p> <p>Нестабільна робота банківського сектору.</p> <p>Слабка участь банківського сектору у кредитуванні економіки та підприємницького сектору, високі ставки кредитування.</p> <p>Повільні темпи формування відкритих реєстрів, кадастрів та баз даних як передумови спрощення дозвільних процедур та прозорості адмінпослуг.</p> <p>Негативний вплив корупції та зловживань у сфері регулювання господарської діяльності.</p> <p>Значна зарегульованість господарської діяльності.</p>
<p>3. Науково-технічний потенціал</p>	
<p>Наявність провідних, відомих наукових шкіл (кріогенних технологій, офтальмологічної, селекційно-генетичної, бальнеологічної та лікувально-оздоровчої, у морегосподарській сфері).</p> <p>Наявність науково-дослідницьких установ, що здійснюють наукові дослідження у різних галузях науки.</p> <p>Достатній рівень забезпеченості вищими навчальними закладами різного профілю для розвитку наукового потенціалу.</p> <p>Підготовка кваліфікованих фахівців за широким спектром наукових дисциплін.</p> <p>Наявність висококваліфікованих наукових кадрів.</p>	<p>Зменшення кількості організацій, що виконують наукові дослідження і розробки, та обсягів науково-дослідних робіт світового рівня.</p> <p>Недостатня забезпеченість матеріально-технічної бази наукових досліджень.</p> <p>Наявність проблем фінансування наукових досліджень.</p> <p>Відсутність у молоді мотивації до наукових досліджень.</p>
<p>4. Стан навколишнього природного середовища</p>	
<p>Значний природоохоронний потенціал території.</p>	<p>Вплив глобальної зими клімату на стан довкілля.</p>

<p>Наявність існуючих та потенційних об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>Ландшафтна різноманітність та наявність унікальних ландшафтів та природних парків.</p> <p>Достатньо розгалужена гідрологічна мережа.</p> <p>Можливість та наявні резерви відновлення природного стану ландшафтів (екосистем).</p> <p>Формування національної екологічної мережі.</p> <p>Перспектива розвитку кадастрової системи управління природними ресурсами.</p> <p>Значна частка екологічно чистих територій.</p>	<p>Відсутність дієвого моніторингу за станом природного середовища та об'єктів.</p> <p>Напружена екологічна ситуація на окремих територіях регіону.</p> <p>Значне техногенне навантаження на окремі території, у т.ч. особливо цінні або вразливі щодо техногенного впливу, зокрема прибережні, зсувонебезпечні, природно-заповідного фонду, водного фонду тощо.</p> <p>Наявність потенційно уразливих території щодо дії негативних природних явищ.</p> <p>Прояви екзогенних природних процесів, пов'язаних у т.ч. з нерегульованою забудовою – зсуви, абразія.</p> <p>Незадовільний стан інфраструктури інженерно-технічного та цивільного захисту населення, територій та об'єктів.</p> <p>Нерегульоване господарське використання річкових, лісових та сільськогосподарських угідь.</p> <p>Низький рівень розуміння суб'єктами господарювання та місцевим населенням наслідків неконтрольованої експлуатації природних ресурсів.</p> <p>Деградація ландшафтів.</p> <p>Низький рівень екологізації транспорту.</p> <p>Низька частка об'єктів природно-заповідного фонду.</p> <p>Загроза втрати унікальної екосистеми Куяльницького лиману.</p> <p>Транскордонне забруднення Дунаю та Дністра.</p> <p>Невизначеність ситуації щодо екосистеми лиману Сасик.</p> <p>Значна деградація ґрунтового покриву (від водної та вітрової ерозії)</p>
--	---

	<p>Деградація системи малих річок та водойм місцевого значення Заболочення та засолення зрошуваних земель. Необлаштовані сміттєзвалища, відсутність сміттєпереробних заводів та ефективної системи збору та утилізації відходів. Наявність проблем централізованого та/або локального водопостачання та каналізації в окремих містах і селах.</p>
5. Трудовий потенціал	
<p>Високий освітній рівень населення. Значний трудовий досвід та навички місцевого населення у відповідних галузях спеціалізації. Достатньо високий рівень зайнятості економічно-активного населення у міській місцевості. Висока частка самозайнятих осіб. Підприємницька активність місцевого населення. Наявність кваліфікованої робочої сили Можливість перепідготовки робочої сили відповідно до вимог регіонального ринку праці</p>	<p>Депопуляція населення. Трудова міграція молоді та економічно активного, працездатного населення. Слабкі можливості працевлаштування. Високий рівень безробіття у сільській місцевості. Обмежені можливості працевлаштування у сільських районах. Невисока тривалість життя. Значна кількість людей похилого віку Невідповідність професійно-освітнього рівня робочої сили динамічним потребам економіки. Бідність населення.</p>
6. Рекреаційно-туристичний потенціал	
<p>Значні рекреаційні та бальнеологічні ресурси. Туристичний імідж Одеси. Широкі можливості розвитку історико-етнографічного туризму. Можливості диверсифікації ринку туристичних послуг: зелений, екологічний, гастрономічний, етнографічний, медичний, з організації та проведення ділових заходів, подієвий туризм. Широкий спектр можливостей щодо забезпечення організованого відпочинку та оздоровлення. Збільшення значення регіону щодо надання рекреаційно-оздоровчих</p>	<p>Слабке інституційно-організаційне забезпечення галузі. Низький рівень інформаційного супроводження туристичної діяльності Недостатня облаштованість курортних територій та низький рівень туристичного сервісу. Централізація управління галуззю. Складні умови переміщення туристів територією області та непривабливість супутньої інфраструктури. Відсутність цілісної системної державної політики розвитку та підтримки галузі. Обмеження щодо забезпечення зростання кількості туристів та</p>

<p>послуг у зв'язку з анексією Криму. Науковий та практичний досвід оздоровлення та реабілітації різних категорій населення.</p> <p>Висока питома вага пляжів на узбережжі</p> <p>Наявність історичної та культурної спадщини та інших атракцій.</p> <p>Перспективні умови розвитку нових видів туризму (сільського, зеленого, гастрономічного, етнографічного, подієвого).</p>	<p>рекреантів через необлаштованість територій та об'єктів рекреаційно-туристичної сфери.</p> <p>Слабка скоординованість роботи різних профільних установ з надання туристичних, оздоровчих та інших супутніх послуг.</p> <p>Несформованість ринку туристичних послуг.</p> <p>Незначна кількість постачальників послуг сільського зеленого туризму.</p> <p>Недостатня розвиненість інфраструктури туристичної галузі</p>
---	--

7. Розвиток інфраструктури

<p>Наявність усіх видів транспортного сполучення.</p> <p>Наявність значної кількості загальноосвітніх та спеціальних учбових закладів усіх рівнів акредитації.</p> <p>Наявність розгалуженої мережі соціальних установ.</p> <p>Наявність потужних промислових ринків.</p> <p>Розгалужена мережа культурно-розважальних закладів.</p>	<p>Незадовільний стан інфраструктури, у першу чергу автомобільних доріг.</p> <p>Низький рівень власного енергозабезпечення.</p> <p>Незадовільний стан водопостачання та каналізаційного господарства.</p> <p>Низький рівень благоустрою, у т.ч. у міській місцевості.</p> <p>Недостатній рівень розвитку соціальної інфраструктури.</p> <p>Значний знос основних фондів і висока енергоємність житлово-комунальної сфери.</p> <p>Необхідність оптимізації єдиної системи теплопостачання, реконструкції тепломереж.</p>
--	---

Можливості	Загрози
<i>1. Геоекономічне та геополітичне положення</i>	
<p>Активне співробітництво з державами Чорноморського регіону.</p> <p>Членство у європейських міжрегіональних об'єднаннях.</p> <p>Транзитні можливості території регіону.</p> <p>Наявність перспективних галузей та територій для залучення іноземного</p>	<p>Загроза національній безпеці та суверенітету України внаслідок ситуації в Криму та на Сході.</p> <p>Наявність замороженого конфлікту у спільній прикордонній зоні з Молдовою (ПМР).</p> <p>Залежність від постачання мінеральних ресурсів</p>

<p>капіталу. Можливості активного розвитку та розширення сфери послуг.</p>	<p>Енергозалежність від зовнішніх джерел енергопостачання.</p>
<p>2. Макроекономічна та політична ситуація держави</p>	
<p>Відкриття можливостей через підписання Асоціації з ЄС. Розширення попиту на товари та послуги місцевого виробництва на внутрішньому та зовнішньому ринках Реформування ключових елементів державного управління. Активна позиція місцевої влади щодо поліпшення інвестиційного клімату в регіоні Постійне нарощування транспортно-транзитних потужностей. Діяльність місії EUBAM.</p>	<p>Централізація системи управління та планування в державі. Перманентний стан економічної кризи в Україні через політичну нестабільність та економічну політику держави. Конкуренція з боку інших регіонів та держав. Монополізація окремих секторів економіки. Корупція та нестабільність «правил гри» в економіці. Нестабільність національної валюти. Недостатня інноваційність підприємств. Агресія Росії та анексія Криму. Дестабілізація становища на Сході України. Значні потоки переміщених осіб та необхідність організації їх прийому та розміщення. Прояви сепаратизму.</p>
<p>3. Зовнішньоекономічна та зовнішньополітична ситуація</p>	
<p>Потенційна інвестиційна привабливість регіону для закордонних інвесторів.</p>	<p>Відтік капіталів. Офшоризація економіки. Слабка забезпеченість гарантій з боку держави для закордонних інвесторів. Недовіра іноземних бізнесових кіл до гарантування державою захисту інвестицій та економічних інтересів Незадовільна структура зовнішніх інвестицій Слабка інформованість потенційних партнерів про можливості регіону</p>

Виявлені під час аналізу тенденції та проблеми розвитку області засвідчили потребу у корегуванні стратегічних пріоритетів, операційних цілей та задач.

Вектори розвитку регіону водночас узгоджувалися з державними пріоритетами розвитку країни, визначеними в урядових документах стратегічного спрямування.

РОЗДІЛ 2. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ, ЦІЛІ ТА ЗАВДАННЯ

ДЕРЖАВНИЙ ПРІОРИТЕТ І. ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ

Регіональний пріоритет А. Забезпечення конкурентоспроможної місцевої економіки

Стратегічна ціль А.1. Розбудова та модернізація транспортної інфраструктури

Операційна ціль А.1.1. Створення сучасної мережі автомобільних доріг загального користування

Завдання А.1.1.1. Будівництво нових швидкісних автомагістралей, автомобільних доріг загального користування державного значення за пріоритетними напрямками розвитку регіону та за напрямками туристичних маршрутів

А.1.1.2. Покращання транспортно-експлуатаційного стану автомобільних доріг, доведення їх до параметрів І категорії

А.1.1.3. Реконструкція та будівництво автомобільних доріг місцевого значення

А.1.1.4. Створення умов для комфортного і безпечного руху пасажирів

Операційна ціль А.1.2. Модернізація та подальша розбудова портового господарства

Завдання А.1.2.1. Створення сучасних спеціалізованих високотехнологічних перевантажувальних терміналів, збільшення потужностей морських портів

А.1.2.2. Збільшення пропускної здатності контейнерних терміналів (переобладнання та розширення причалів, пристосованих для розміщення великої кількості контейнерів)

А.1.2.3. Збалансований розвиток інфраструктури морських торговельних портів і припортових залізничних станцій

А.1.2.4. Оновлення транспортного флоту ВАТ «Українське Дунайське пароплавство»

А.1.2.5. Створення сучасних логістичних центрів у портах

А.1.2.6. Розвиток прибережних перевезень сполученням «ріка-море»

Операційна ціль А.1.3. *Орієнтація транспортної інфраструктури на обслуговування туристських потоків*

Завдання А.1.3.1. Розвиток залізничного, авіаційного та морського сполучення

А.1.3.2. Техніко-технологічна модернізація усіх видів транспорту

А.1.3.3. Розвиток сучасного автобусного сполучення, оптимізація мережі автобусних маршрутів, охоплення усіх населених пунктів автобусним сполученням

А.1.3.4. Надання високоякісних послуг та запровадження системи безготівкової оплати проїзду в міському електричному транспорті

А.1.3.5. Забезпечення безпеки руху

А.1.3.6. Створення розвиненої сервісної мережі на автошляхах

Операційна ціль А.1.4. *Розвиток транзитного потенціалу*

Завдання А.1.4.1. Сприяння розвитку на території регіону ділянок міжнародних транспортних коридорів

А.1.4.2. Використання системи суднохідних трас

А.1.4.3. Забезпечення безпеки судноплавства

А.1.4.4. Розвиток системи Short Sea Shipping у регіоні

А.1.4.5. Впровадження системи державно-приватного партнерства у портах з метою залучення вантажопотоків

А.1.4.6. Сприяння використанню концесії у портах як ефективного механізму їх розвитку

Операційна ціль А.1.5. *Створення умов для розвитку малого бізнесу в транспортній сфері*

Завдання А.1.5.1. Впровадження та дотримання принципів „мовчазної згоди" та „єдиного вікна"

А.1.5.2. Спрощення митних та інших процедур з «очищення» вантажів

А.1.5.3. Створення сприятливих умов для залучення

іноземних інвесторів у морегосподарський комплекс регіону

A.1.5.4. Диверсифікація діяльності окремих підприємств морегосподарського комплексу регіону

A.1.5.5. Підтримка професійних асоціацій підприємців у сфері транспорту

Стратегічна ціль A.2. Забезпечення енергетичної самодостатності області

Операційна ціль A.2.1. Задоволення потреби регіону в енергетичних ресурсах.

Завдання A.2.1.1. Оптимізація структури регіонального енергетичного балансу шляхом заміщення природного газу енергоресурсами, отриманими з відновлюваних джерел енергії та альтернативних видів палива, насамперед на об'єктах соціальної сфери

A.2.1.2. Впровадження енергомоніторингу Одеської області

A.2.1.3. Удосконалення (покращення) режимів постачання енергоносіїв

A.2.1.4. Застосування альтернативних (відновлювальних) джерел енергії

A.2.1.5. Зменшення фізичних обсягів споживання енергоносіїв об'єктами економіки, житлово-комунального господарства та у побуті

A.2.1.6. Модернізація мереж постачання енергоносіїв

Операційна ціль A. 2.2. Підвищення рівня енергоефективності

Завдання A.2.2.1. Підтримка інвестиційних проектів з енергозаощадження.

A.2.2.2. Зменшення енергоємності валового регіонального продукту

A.2.2.3. Заміна (модернізація) обладнання та впровадження сучасних технологій виробництва енергії

A.2.2.4. Підвищення енергоефективності об'єктів, що фінансуються з державного та місцевих бюджетів, зокрема шляхом зменшення питомих втрат у теплових, електричних та водопровідних мережах

Стратегічна ціль А.3. Якісний розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури

Операційна ціль А.3.1. Підвищення якості та конкурентоспроможності туристичного продукту

Завдання А.3.1.1. Будівництво модернізація, та реконструкція об'єктів туристичної інфраструктури, доведення їх оснащення до міжнародних вимог

А.3.1.2. Розширення номенклатури туристично-рекреаційних послуг (розвиток та підтримка круїзного морського, річкового, вітрильного, лікувально-оздоровчого, ділового, культурного, історично-пізнавального, спортивного та розважального, екологічного та сільського видів туризму)

А.3.1.3. Покращання стану зон відпочинку на морському узбережжі, розвиток інфраструктури курортів, утримання та благоустрій парків, пляжів.

А.3.1.4. Каталогізація та реставрація пам'яток історичної та культурної спадщини

А.3.1.5. Розвиток розгалуженої мережі організацій та установ, що надають екскурсійні, культурно-розважальні, оздоровчі та інші послуги

Операційна ціль А.3.2. Раціональне використання рекреаційного та туристичного потенціалів регіону

Завдання А.3.2.1. Інвентаризація та впорядкування земель рекреаційного, історико-культурного і природоохоронного призначення

А.3.2.2. Формування конкурентоспроможних кластерів у рекреаційній та туристичній сферах

А.3.2.3. Стратегічне планування розвитку прибережних територій, розробка схем функціонального зонування прибережної полоси

А.3.2.4. Збереження, захист та відтворення унікальної флори та фауни, природних ландшафтів

А.3.2.5. Оцінка впливу та розробка заходів щодо адаптації рекреаційного потенціалу регіону до кліматичних змін

Операційна ціль А.3.3. Розвиток регіональної інформаційної інфраструктури рекреаційних та туристичних послуг

Завдання А.3.3.1. Створення центрів туристичної інформації з обслуговування туристів та відпочиваючих

А.3.3.2. Популяризація туристичного продукту через ярмаркову, виставкову та фестивальну діяльність

А.3.3.3. Забезпечення перепідготовки персоналу рекреаційно-туристичного комплексу з метою забезпечення обслуговування іноземних відвідувачів

Операційна ціль А.3.4. Створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу у туристичній сфері

Завдання А.3.4.1. Розвиток інфраструктури та підвищення якості ринку туристичних послуг

А.3.4.2. Створення кластерів у туристично-рекреаційній сфері

А.3.4.3. Впровадження та дотримання принципів „мовчазної згоди" та „єдиного вікна"

Стратегічна ціль А.4. Розвиток високопродуктивного аграрного виробництва

Операційна ціль А.4.1. Ефективне функціонування аграрної сфери

Завдання А.4.1.1. Впровадження ресурсозберігаючих, екологічно безпечних технологій вирощування сільськогосподарських культур, створення сучасної селекційної бази

А.4.1.2. Підвищення родючості ґрунтів

А.4.1.3. Підвищення ефективності використання зрошуваних земель

А.4.1.4. Створення умов для поновлення машино-тракторного парку

А.4.1.5. Підвищення конкурентоспроможності харчових продуктів на внутрішньому і зовнішньому ринках

А.4.1.6. Розширення виробництва імпортозаміщуючої продукції (розвиток овочівництва, садівництва та виноградарства)

Операційна ціль А.4.2. Розвиток ринкової інфраструктури в агропромисловому комплексі

Завдання А.4.2.1. Створення оптових (гуртових) сільськогосподарських ринків

А.4.2.2. Створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів

А.4.2.3. Впровадження сучасних технологій зберігання та переробки продукції сільського господарства

Операційна ціль А.4.3. Стабільне зростання виробництва продукції тваринництва

Завдання А.4.3.1. Реконструкція та будівництво тваринницьких комплексів і ферм

А.4.3.2. Розвиток селекційно-племінних центрів та господарств

А.4.3.3. Стимулювання нарощування чисельності поголів'я великої рогатої худоби, зокрема молочних порід

А.4.3.4. Покращання зооветеринарного та племінного обслуговування тваринництва

А.4.3.5. Сприяння розвитку товарного виробництва кормів та створення пасовищ

А.4.3.6. Забезпечення стабільної епізоотичної ситуації в регіоні

Операційна ціль А.4.4. Створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу в аграрній сфері

Завдання А.4.4.1. Сприяння сталому розвитку малого бізнесу в аграрній сфері

А.4.4.2. Сприяння міжнародному бізнес-партнерству підприємств

А.4.4.3. Мотивація сільських мешканців до створення фермерських господарств

А.4.4.4. Сприяння створенню асоціації малих аграрних підприємств

Стратегічна ціль А.5. Розбудова сучасної індустрії

Операційна ціль А.5.1. Відновлення виробничого потенціалу

Завдання А.5.1.1. Стимулювання збільшення обсягів виробництва промислової продукції

А.5.1.2. Розбудова в регіоні галузі машинобудування

А.5.1.3. Розбудова будівельної індустрії в регіоні як основи будівництва житла для населення з середнім рівнем доходів та соціального житла

А.5.1.4. Впровадження на підприємствах харчової промисловості нових сучасних технологій

Операційна ціль А.5.2. Впровадження інноваційно-інвестиційної моделі розвитку індустрії

Завдання А.5.2.1. Створення умов для впровадження на підприємствах індустрії інноваційних проектів.

А.5.2.2. Стимулювання власного виробництва продукції в регіоні для зменшення частки імпортованих товарів.

А.5.2.3. Створення сприятливого інвестиційного клімату в регіоні для активного інвестування в інноваційні проекти коштів українських інвесторів

А.5.2.4. Стимулювання винахідницької діяльності.

А.5.2.5. Формування сприятливого інвестиційного

клімату в регіоні для активного притоку іноземних інвесторів, зокрема шляхом створення індустріальних парків.

Операційна ціль А.5.3. Створення умов для розвитку малого та середнього бізнесу в індустрії

Завдання А.5.3.1. Сприяння сталому розвитку малого бізнесу.

А.5.3.2. Сприяння міжнародному бізнес-партнерству підприємств.

А.5.3.3. Сприяння кластеризації економіки регіону.

А.5.3.4. Сприяння проведенню навчання з питань підприємницької діяльності

ДЕРЖАВНИЙ ПРІОРИТЕТ II. ТЕРИТОРІАЛЬНА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ІНТЕГРАЦІЯ І ПРОСТОРОВИЙ РОЗВИТОК

Регіональний пріоритет В. Розвиток людського потенціалу

Стратегічна ціль В.1. Формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу

Операційна ціль В.1.1. Розвиток сучасної високоякісної освіти та науки

Завдання В.1.1.1. Розвиток мережі дошкільних навчальних закладів різних типів та форм власності

В.1.1.2. Реконструкція пристосованих приміщень та діючих закладів, повернення до мережі закладів, що використовуються не за призначенням

В.1.1.3. Розвиток альтернативних форм дошкільної освіти

В.1.1.2. Створення умов рівного доступу до якісної освіти дітям з особливими освітніми потребами, у тому числі з інвалідністю

В.1.1.4. Впровадження і реалізація нових освітніх проектів (електронні підручники, дистанційні форми навчання) та сучасних інформаційних, комунікаційних технологій та засобів навчання

В.1.1.5. Здійснення моніторингу якості освіти та освітніх послуг

В.1.1.6. Впровадження освітніх програм та методів навчання з формування в учнівської молоді особистості, активної громадянської позиції

В.1.1.7. Підвищення рівня знань іноземних мов та активізації процесів викладання іноземними мовами дисциплін навчального плану

В.1.1.8. Отримання від Міністерства освіти і науки України повного пакету управлінських повноважень, включаючи майнові, та започаткування експерименту з реформування системи професійної підготовки області

В.1.1.9. Відкриття нових професій у відповідності до сучасних потреб ринку праці, оновлення матеріально-технічної бази закладів та вдосконалення механізму працевлаштування випускників

В.1.1.10. Підтримка молодих науковців

Операційна ціль В.1.2. Кадрове та комунікаційне забезпечення

Завдання В.1.2.1. Удосконалення існуючої системи підвищення кваліфікації педагогічних працівників

В.1.2.2. Забезпечення сталого розвитку та кар'єрного росту молодого вчителя, підтримка молодих науковців та впровадження мотивації праці, особливо у сільській місцевості

В.1.2.3. Стимулювання роботи педагогічних працівників та впровадження системи мотивації праці

В.1.2.4. Розбудова платформи для співпраці та діалогу між представниками влади, НГО та бізнесом

В.1.2.5. Створення Інтернет-ресурсу з публічною інформацією щодо регіональної освітньої мережі

В.1.2.6. Координація та взаємодія з вищими навчальними закладами та науковими установами

Операційна ціль В.1.3. Формування активного бізнес-середовища

Завдання В.1.3.1. Мотивація незайнятого економічно-активного населення до самозайнятості

В.1.3.2. Організація професійного навчання безробітних на основі вимог роботодавця

В.1.3.3. Запобігання відтоку сільського населення до міста та кваліфікованої робочої сили за межі області та країни

В.1.3.4. Вдосконалення механізму працевлаштування випускників та стимулювання підготовки фахівців за спеціальностями, на які існує попит в регіоні

В.1.3.5. Підвищення рівня обізнаності населення з питань організації та провадження підприємницької діяльності

Стратегічна ціль В.2. Забезпечення умов для здорового та культурно розвитку населення

Операційна ціль В.2.1. Підвищення якості та доступності медичних послуг

Завдання В.2.1.1. Підвищення рівня забезпеченості медичними послугами (розвиток та удосконалення мережі закладів охорони здоров'я, особливо, у сільській місцевості

В.2.1.2. Подальший розвиток та удосконалення організації центрів первинної медико-санітарної допомоги на засадах сімейної медицини

В.2.1.3. Удосконалення створеної єдиної системи екстреної медичної допомоги населенню області

В.2.1.4. Дооснащення перинатальних центрів на базі КУ «Одеська обласна клінічна лікарня» та Ізмаїльська міська лікарня

В.2.1.5. Створення сучасних лікувальних комплексів надання спеціалізованої медичної допомоги

В.2.1.6. Соціальний захист та соціальне обслуговування населення, у т.ч. тимчасово переміщених осіб

Операційна ціль В.2.2. Розвиток культури та збереження об'єктів культурної спадщини

Завдання В.2.2.1. Розбудова у сільській місцевості об'єктів культури

В.2.2.2. Розбудова культурних центрів

В.2.2.3. Збереження та популяризація розташованих в регіоні об'єктів культурної спадщини

В.2.2.4. Відродження та розкриття туристичного потенціалу пам'яток архітектури, історії та археології, що мають визначне історико-культурне і наукове значення

В.2.2.5. Підтримка розвитку національних меншин та діяльності національно-культурних товариств у регіоні

В.2.2.6. Реставрація пам'яток історичної та культурної спадщини

В.2.2.7. Захист об'єктів культурної спадщини від загрози знищення, пошкодження або руйнування

Операційна ціль В.2.3. Розвиток фізичної культури та спорту

Завдання В.2.3.1. Підтримка розбудови у сільській місцевості об'єктів фізичної культури та забезпечення їх

кваліфікованими кадрами

В.2.3.2. Створення умов щодо реконструкції та збереження існуючих спортивних об'єктів

В.2.3.3. Створення умов щодо збереження існуючої мережі ДЮСШ, СДЮШОР, ШВСМ області

В.2.3.4. Сприяння активізації фізкультурно-масової роботи за місцем мешкання громадян через мережу центрів фізичного здоров'я населення "Спорт для всіх"

В.2.3.5. Підтримка спорту вищих досягнень

В.2.3.6. Підтримка діяльності регіональних осередків та відокремлених підрозділів всеукраїнських спортивних федерацій

Операційна ціль В.2.4. *Реалізація державної молодіжної та сімейної політики*

Завдання

В.2.4.1. Сприяння проведенню заходів щодо виховання патріотизму, почуття гордості за Україну, розвитку духовності, моральності дітей та молоді, збереження традицій та підготовки молоді до служби у Збройних Силах України

В.2.4.2. Підтримка творчих ініціатив дітей та молоді

В.2.4.3. Створення умов для забезпечення зайнятості та розвитку підприємницької діяльності молоді

В.2.4.4. Сприяння проведенню заходів щодо формування здорового способу життя молоді, поваги до закону та запобігання негативним явищам у молодіжному середовищі

В.2.4.5. Підтримка громадської активності молоді, забезпечення постійної співпраці органів державної влади та органів місцевого самоврядування з молодіжними громадськими організаціями, залучення молоді до проведення культурно-масових заходів та організації їх дозвілля

В.2.4.6. Забезпечення якісного та повноцінного оздоровлення дітей та підлітків

В.2.4.7. Надання всебічної підтримки сім'ям, посилення уваги суспільства до проблем багатодітних і малозабезпечених сімей, створення умов для їх всебічного розвитку

В.2.4.8. Створення умов для паритетного становища жінок і чоловіків Одеської області в усіх сферах життєдіяльності суспільства, ліквідації дискримінації за ознакою статі, усунення нерівності між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати свої права

<p style="text-align: center;">Регіональний пріоритет С. Забезпечення гідних умов життя та екологічної безпеки</p>
--

Стратегічна ціль С.1. Забезпечення комфортних умов проживання

Операційна ціль С.1.1. **Реформування житлово-комунальної сфери**

Завдання С.1.1.1 Демоніполізація ринку комунальних послуг та обслуговування житлового фонду

С.1.1.2 Розвиток та модернізація централізованої системи питного водопостачання

С.1.1.3 Сприяння енергозабезпеченню сільських населених пунктів на принципах сталого розвитку

Операційна ціль С.1.2 **Підвищення якості обслуговування в комунальній сфері**

Завдання С.1.2.1. Суцільне запровадження приладів обліку у газо-, водо- та теплопостачанні

С.1.2.2. Енергомодернізація житлового фонду

С.1.2.3. Поліпшення соціально-побутових умов в сільській місцевості шляхом підвищення рівня інженерного облаштування села

С.1.2.4. Залучення інвестицій у будівництво та/або реконструкцію вулично-дорожньої мережі, інженерної та соціальної інфраструктури

С.1.2.5. Поширення ІТ послуг на підприємствах комунальної сфери

Стратегічна ціль С.2. Створення безпечного життєвого простору

Операційна ціль С.2.1. **Підвищення стандартів життя**

С.2.1.1 Очищення сільської місцевості від шкідливих та непридатних до використання хімічних речовин, що застосовуються для захисту рослин

С.2.1.2 Розробка науково обґрунтованих заходів щодо адаптації галузей економіки області до регіональних проявів змін клімату, що відбуваються

С.2.1.3 Будівництво заводів з переробки сміття та паспортизація існуючих полігонів твердих побутових відходів

С.2.1.4 Впровадження технологій сортування сміття

Операційна ціль С.2.2. **Забезпечення екологічно сприятливих умов життя**

Завдання С.2.2.1. Модернізація системи водовідведення для

- створення умов екологічної безпеки життя населення
- C.2.2.2. Реалізація екологічних заходів щодо охорони навколишнього природного середовища*
- C.2.2.3. Збереження причорноморських лиманів: Куяльницького, Тилігульського, Хаджибейського, Будацького*
- C.2.2.4. Створення інтегрованої системи природокористування прибережними смугами*
- C.2.2.5. Інженерний захист прибережних територій від негативних екзогенних геологічних процесів*
- C.2.2.6. Підвищення рівня лісистості території області та відновлення полежахисних смуг*

ДЕРЖАВНИЙ ПРІОРИТЕТ III. ЕФЕКТИВНЕ ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Регіональний пріоритет D. Підвищення якості управління регіональним розвитком

Стратегічна ціль D.1. Підвищення ефективності розвитку територій

Операційна ціль D.1.1. Покращення планування у сфері територіального розвитку

Завдання D.1.1.1 Активізація розроблення містобудівної документації для адміністративно-територіальних одиниць та інвестиційно привабливих територій

D.1.1.2 Підвищення рівня забезпеченості актуалізованою містобудівною документацією, розробленою на оновленій топографо-геодезичній основі, для надання (виділення) земельних ділянок для містобудівних потреб

D.1.1.3 Визначення перспективних напрямків містобудівного освоєння територій регіону (точки зростання та комунікаційні вісі), рівномірне використання територіальних ресурсів

D.1.1.4 Розвиток субурбанізованих зон навколо м. Одеси. Визначення меж та статусу Одеської агломерації

D.1.1.5 Планування розвитку територій уздовж транспортних магістралей Одеса – Ізмаїл та Одеса – Київ

D.1.1.6 Впровадження системи містобудівного кадастру на регіональному та місцевому рівнях. Покращення доступу до містобудівної інформації суб'єктів містобудування (інвесторів, забудовників та зацікавлених осіб)

Операційна ціль **D.1.2. Активізація транскордонного співробітництва**

Завдання **D.1.2.1** Активізація співробітництва у рамках Єврорегіону «Нижній Дунай» шляхом реалізації спільних проектів

D.1.2.2 Розроблення спільних проектів просторового розвитку регіонів прикордонних територій держав: (Україна – Молдова), (Україна – Румунія)

D.1.2.3 Посилення участі регіону у реалізації Стратегії ЄС для Дунайського регіону, реалізація Плану дій

D.1.2.4 Облаштування прикордонної інфраструктури

Стратегічна ціль D.2. Інституційне зміцнення регіону

Операційна ціль **D.2.1. Посилення інституційної спроможності територіальних громад**

Завдання **D.2.1.1** Формування перспективного плану добровільного об'єднання територіальних громад

D.2.1.2 Підтримка інформаційно-роз'яснювальної роботи для об'єднаних громад та тих, що планують об'єднуватися

D.2.1.3. Залучення громадських організацій та фондів донорської допомоги для посилення впливу громадянського суспільства в сфері контролю за діяльністю влади

D.2.1.4. Запровадження навчальних програм з підвищення кваліфікації в сфері публічного адміністрування

Операційна ціль **D.2.2. Формування дієвого публічно-приватного партнерства**

Завдання **D.2.2.1** Розвиток публічно-приватного партнерства шляхом посилення взаємодії в системі “органи місцевого самоврядування — бізнес — громада”

D.2.2.2 Забезпечення ефективної реалізації механізму публічно-приватного партнерства шляхом удосконалення місцевої нормативно-правової бази

D.2.2.3 Створення системи моніторингу стану реалізації інвестиційних проектів

D.2.2.4 Створення умов для розвитку міжрегіональної та міжнародної кооперації з реалізації інвестиційних проектів

Стратегічна ціль D.3. Забезпечення суспільно-політичної злагоди у регіоні

Операційна ціль **D.3.1. Покращення системи надання адміністративних послуг**

Завдання **D.3.1.1** Розвиток системи центрів надання адміністративних послуг на регіональному та місцевому рівні

D.3.1.2 Запровадження он-лайн обслуговування для споживачів адмінпослуг

D.3.1.3 Розвиток електронного урядування

D.3.1.4 Розвиток системи регіональних (місцевих) кадастрів та реєстрів

Операційна ціль **D.3.2. Розвиток громадянського суспільства**

Завдання **D.3.2.1** Активне впровадження інструментів демократії участі

D.3.2.2 Сприяння участі громадськості у реалізації політики розвитку територій

D.3.2.3 Розвиток соціального діалогу між найманими працівниками, їх представниками (профспілками), роботодавцями та органами виконавчої влади і органами місцевого самоврядування

D.3.2.4. Сприяння діяльності громадських рад при органах влади

D.3.2.5 Підтримка законної діяльності громадських об'єднань та громадських формувань з охорони порядку

РОЗДІЛ 3. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МОНІТОРИНГ ВИКОНАННЯ СТРАТЕГІЇ

3.1. Механізми та інструменти поетапної реалізації Стратегії

Масштабність і складність цілей і завдань, які необхідно виконати в процесі реалізації Стратегічних пріоритетів економічного та соціального розвитку Одеської області до 2020 р., обумовлюють поетапне їх вирішення:

I ЕТАП 2016-2017 роки

Адаптація до сучасних процесів трансформації суспільства та закладання базових основ нової системи територіальної організації влади

II ЕТАП 2018 – 2020 роки

Усвідомлення та оцінка перших здобутків у нових умовах господарювання та оновленої системи управління

Для досягнення цілей Стратегії в рамках визначених пріоритетів передбачено зосередити увагу на забезпеченні ефективної взаємодії відповідних механізмів державного регулювання регіонального розвитку, а саме правового, організаційного, економічного та фінансового.

Правовий механізм буде орієнтований на дотримання принципів конституційності та законності учасниками процесу реалізації заходів Стратегії в рамках чинного законодавства. В умовах запровадження масштабних реформ передбачається розробити низку місцевих нормативно-правових документів, які дозволять визначити правові підстави для реалізації державної регіональної політики, забезпечити правовий супровід децентралізації влади на принципах Європейської стратегії “good governance” та налагодити відкритий діалог з громадськістю. Основними інструментами правового механізму виступатимуть нормативно-правові документи органів публічної влади.

Організаційний механізм спрямовуватиметься на забезпечення принципів партнерства та співробітництва між органами влади, представниками бізнесових структур, наукових кіл та громадських організацій. Чітке визначення завдань між учасниками процесу реалізації Стратегії дозволить розподілити відповідальність за прийняття рішень. Основною складовою організаційного механізму стане План заходів з реалізації Стратегії, який дасть змогу з використанням установлених індикаторів провести оцінку досягнення цілей Стратегії шляхом проведення моніторингу та визначення ефективності впливу заходів, що здійснюються на державному та регіональному рівні. Одним з дієвих інструментів реалізації Стратегії може стати укладання угоди щодо регіонального розвитку Одеської області між Кабінетом Міністрів України та Одеською обласною радою, яка визначатиме напрями державної підтримки у вирішенні проблем регіону.

Економічний механізм забезпечуватиме дотримання принципів сталого розвитку територій та утримання провідних позицій з конкурентоспроможності серед регіонів України шляхом використання інструментів для формування сприятливих умов для залучення інвестицій в економіку регіону; підтримки власного виробника промислової продукції; сприяння фінансовому оздоровленню підприємств; впровадження сучасних технологій виробництва для покращання стану довкілля.

Фінансовий механізм забезпечуватиме реалізацію принципів прозорості та передбачуваності дій влади з розподілу власних фінансових ресурсів регіону та залучених коштів державного бюджету, інвестицій, грантів міжнародних залученню кредитів банків та небанківських установ, коштів недержавних цільових фондів, лізингових компаній тощо.

В основу реалізації заходів Стратегії покладатимуться інструменти прогнозування, територіального планування та проектного менеджменту, які забезпечують формування системи програмно-прогнозних документів з управління розвитком територій (рис. 2)

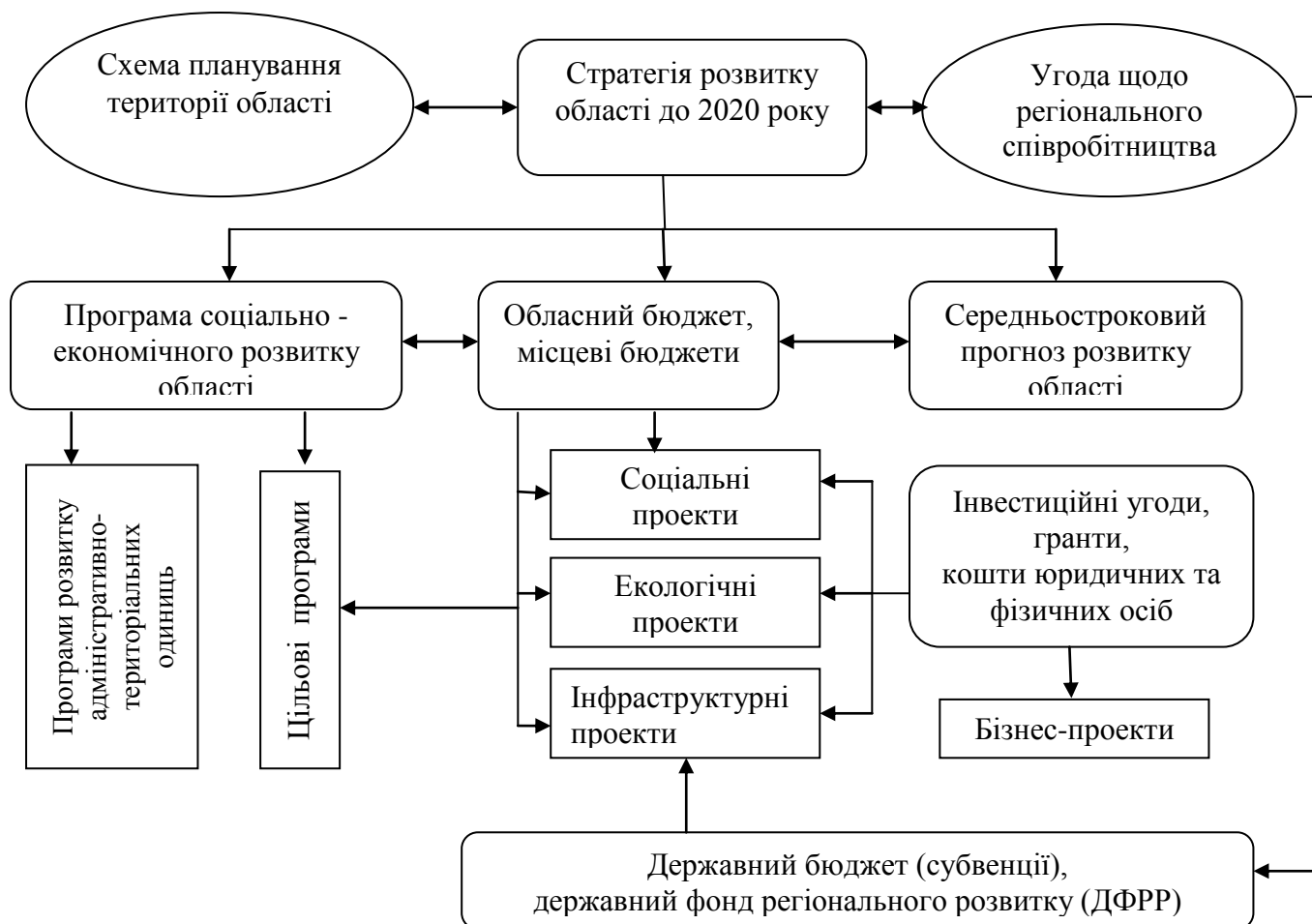

Рис. 8. Взаємозв'язок прогнозно-програмних документів з джерелами фінансування.

Стратегія розвитку Одеської області узгоджена з пріоритетами та стратегічними цілями Державної стратегії регіонального розвитку на період до

2020 року, які відображають загальні напрями реформ, враховують специфіку господарського комплексу Одещини (табл. 13)

Таблиця 13

Узгодження пріоритетів Державної стратегії регіонального розвитку та Стратегії Одеської області

Пріоритети і стратегічні цілі Стратегії Одеської області до 2020 року (проект 2015 року)		Стратегічні цілі та пріоритетні напрямки (операційні цілі) ДСРР-2020										
		1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів			2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток			3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку				
		1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток	3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	Запобігання збільшенню диспропорцій, що гальмують розвиток регіонів	Забезпечення комфортного та безпечного життєвого середовища для людини незалежно від місця її проживання	Розвиток міжрегіонального співробітництва	1. Децентралізація влади, реформування місцевого самоврядування та АТУ	2. Удосконалення системи стратегічного планування регіонального розвитку	3. Підвищення якості державного управління регіональним розвитком	4. Посилення міжгалузевої координації в процесі формування та реалізації державної регіональної політики	5. Інституційне забезпечення регіонального розвитку
		a/1	b/2	v/3	z/4	d/5	e/6	e/7	ж/8	з/9	u/10	i/11
А. Забезпечення конкурентоспроможної місцевої економіки	А.1. Розбудова та модернізація транспортної інфраструктури	1	+++	+++	+++	+++	+++	+++	++	+	+	+
	А.2. Забезпечення енергетичної самодостатності області	2	+++	+++	+++	+	+++	+	++	+	+	+
	А.3. Якісний розвиток туристично-рекреаційної інфраструктури	3	+++	++	++	++	++	+++	+	++	+	++
	А.4. Розвиток високопродуктивного аграрного виробництва	4	+	+++	+++	+++	++	++	+	++	+	++
	А.5. Розбудова сучасної індустрії	5	+++	++	+++	+++	+	+++	+	++	+	+
В. Розвиток людського потенціалу	В.1. Формування конкурентоспроможного інтелектуального капіталу	6	+++	+++	++	+++	++	++	+	++	+++	+
	В.2. Забезпечення умов для здорового та культурного розвитку населення	7	+++	+++	++	++	+++	+	++	+++	+	+

Продовження таблиці 13

Пріоритети і стратегічні цілі Стратегії Одеської області до 2020 року (проект 2015 року)	Стратегічні цілі та пріоритетні напрямки (операційні цілі) ДСРР-2020										
	1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів			2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток			3. Ефективне державне управління у сфері регіонального розвитку				
	1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості	3. Підвищення ефективності використання внутрішніх факторів розвитку регіонів	1. Підвищення ролі та функціональних можливостей міст у подальшому розвитку регіонів	2. Створення умов для поширення позитивних процесів розвитку міст на інші території, розвиток сільської місцевості
	a/1	б/2	в/3	г/4	д/5	е/6	є/7	ж/8	з/9	и/10	і/11

С. Забезпечення гідних умов життя та екологічної безпеки	С.1. Забезпечення комфортних умов проживання	8	+++	++	+++	++	+++	+	+	++	++	+	+
	С.2. Створення безпечного життєвого простору	9	++	++	+++	++	+++	+	+	++	++	+	+
D. Підвищення якості управління регіональним розвитком	D.1. Підвищення ефективності розвитку територій	10	+++	+++	+++	+++	+++	+	+++	++	+++	++	+++
	D.2. Інституційне зміцнення регіону	11	+	+	++	+	++	++	+++	+++	+++	+	+++
	D.3. Забезпечення суспільно-політичної злагоди у регіоні	12	+	+	++	+	++	++	+++	+++	+++	+	+++

3.2. Моніторинг реалізації Стратегії

Оцінка стану виконання заходів Стратегії здійснюватиметься шляхом моніторингу індикаторів та показників, визначених урядом для регіонального та загальнодержавного рівня.

Моніторинг здійснюватиметься обласною державною адміністрацією на підставі даних структурних підрозділів виконавчих органів регіональної влади та територіальних представництв центральних органів виконавчої влади та в терміни, визначені Кабінетом Міністрів України. Водночас щоквартально аналізуватиметься стан реалізації проектів, що відібрані для фінансування за рахунок обласного бюджету у 2016 році.

Співставлення індикаторів виконання Стратегії
з державними і регіональними пріоритетами

Пріоритети ДСРР 2020	Пріоритети Одещини	Індикатори
1. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіону	Забезпечення конкурентоспроможності місцевої економіки	1) Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу 2) Наявний дохід у розрахунку на одну особу 3) Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу 4) Експорт товарів у розрахунку на одну особу 5) Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення 6) Обсяг реалізованої інноваційної продукції до загального обсягу реалізованої промислової продукції 7) Енергоємність виробництва і відпуску котельнями 1 Гкал теплової енергії в регіонах
2. Територіальна соціально-економічна інтеграція і просторовий розвиток	Розвиток людського потенціалу Забезпечення гідних умов життя та екологічної безпеки	1) Середньомісячна заробітна плата (фактична) 2) Рівень безробіття, визначений за методологією Міжнародної організації праці 3) Загальний коефіцієнт вибуття сільського населення (на 1 тис. наявного сільського населення) 4) Забезпеченість населення лікарями загальної практики - сімейними лікарями на 10 тис. населення на кінець року 5) Виконання нормативу прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події 6) Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом: 7) Модернізація котелень за рахунок оновлення котлоагрегатів та переведення їх на альтернативні види палива 8) Зменшення протяжності застарілих та аварійних житлово-комунальних мереж 9) Смертність на 1 тис. наявного населення 10) Демографічне навантаження на 1 тис. постійного населення віком 16 -59 років 11) Співвідношення результатів тестування якості знань учнів міських та сільських загальноосвітніх навчальних закладів з математики та англійської мови 12) Питома вага утилізованих відходів до загальної кількості утворених відходів
3 Ефективне державне управління	Усунення диспропорцій розвитку територій	1) Виділення коштів для державного фонду регіонального розвитку 2) Кількість реалізованих проектів у рамках Стратегії 3) Кількість адміністративно-територіальних одиниць, що мають схеми планування територій 4) Кількість громадських об'єднань, у тому числі асоціацій та інших партнерів, що беруть участь у консультаціях під час підготовки стратегій регіонального розвитку

Індикативні показники для України та Одеської області до 2020 року
(згідно з Додатком 5 Державної стратегії регіонального розвитку)

1. Валовий регіональний продукт (у фактичних цінах) у розрахунку на одну особу*
(гривень)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	32002	43395	57238
Одеська	27070	37320	50369

2. Наявний дохід у розрахунку на одну особу*

(гривень)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	25206	28129	39381
Одеська	22224	25380	33325

3. Обсяг прямих іноземних інвестицій у розрахунку на одну особу*

(доларів США)

Назва регіону	на 01.01.2014 р.	на 01.01. 2017 р.	на 01.01 2021 р.
Україна	1284	1350	1750
Одеська	701	756	1050

4. Експорт товарів у розрахунку на одну особу*

(доларів США)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	1392	1711	2173
Одеська	680	808	950

5. Кількість малих підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення*

(одиниць)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	76	85	93
Одеська	99	91	98

6. Кількість середніх підприємств у розрахунку на 10 тис. наявного населення*

(одиниць)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	4	5	8
Одеська	4	6	8

7. Обсяг реалізованої інноваційної продукції

(відсотків загального обсягу реалізованої промислової продукції)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	3,3	5,4	7
Одеська	3,6	4	4,7

8. Щільність автомобільних доріг загального користування з твердим покриттям державного та місцевого значення вищої категорії (I та II категорії)*

(кілометрів доріг на 1 тис. кв. кілометрів території)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	26,2	27,5	29
Одеська	23	23,9	24,8

9. Середньомісячна заробітна плата (номінальна)*

(гривень)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	3265	4121	5514
Одеська	2947	3866	5362

10. Загальний коефіцієнт вибуття сільського населення (на 1 тис. наявного сільського населення)*

(проміле)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	13,6	12,5	9
Одеська	12	10,8	9

11. Забезпеченість населення лікарями всіх спеціальностей (на 10 тис. наявного населення на кінець року)*

(лікарів)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	47,9	51,2	53,4
Одеська	47,5	49,8	50,8

12. Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у міській місцевості

(відсотків)

Назва регіону	2012	2016	2020
Одеська	84,5	83,4	85,2

13. Рівень обладнання загальної площі житлового фонду водопроводом у сільській місцевості*

(відсотків)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	30,3	30,4	31,7
Одеська	43	42,6	43,5

14. Рівень смертності на 1 тис. населення*

(проміле)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	14,6	14,2	13,4
Одеська	14	13,3	12,4

15. Демографічне навантаження на 1 тис. осіб постійного населення віком 16-59 років (міська місцевість)*

(проміле)

Назва регіону	на 1.01. 2013 р.	на 1.01. 2017 р.	на 1.01. 2021 р.
Україна	546	515,7	503,4
Одеська	552	527,7	517,7

16. Демографічне навантаження на 1 тис. осіб постійного населення віком 16-59 років (сільська місцевість)*

(проміле)

Назва регіону	на 1 01 2013 р.	на 1 01 2017р.	на 1.01.2021р.
Україна	679	626,7	586,7
Одеська	635	586	553,8

17. Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (міська місцевість)*

(відсотків)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	69	71	74
Одеська	61	65	63

18. Охоплення дітей дошкільними навчальними закладами (сільська місцевість)*

(відсотків)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	38	43	49
Одеська	38	40	40

19. Питома вага утилізованих відходів*

(відсотків загальної кількості утворених відходів)

Назва регіону	2012	2016	2020
Україна	31,8	43,3	50,8
Одеська	3,5	43,5	65,7

20. Рівень безробіття за методологією Міжнародної організації праці*

(відсотків)

Назва регіону	2013	2016	2020
Україна	7,2	7,1	6,8
Одеська	5,3	5,3	5,2

21. Площа земель природно-заповідного фонду

(тис. гектарів)

Назва регіону	на 1 01 2013 р.	на 1 01 2017 р.	на 1 01 2021 р.
Україна	3655,5	6733	9095,1
Одеська	150,8	252,9	344,8

22. Питома вага площі природно-заповідного фонду до площі адміністративно-територіальної одиниці

(відсотків)

Назва регіону	на 1 01 2013 р.	на 1 01 2017 р.	на 1 01 2021 р.
Україна	6,1	11	15
Одеська	4,5	7,6	10,4